

DĚJINY KOSTELA

Prameny k dějinám kostela jsou dochovány poměrně dobře, i když zrovna ke klíčovému údobím – vzniku kostela a obnově po požáru roku 1845 – některé podstatné informace chybí. Cenným pramenem je především farní kronika, zahrnující období let 1652-1955. Byla však založena až v roce 1785, všechny starší zápisy jsou psány zpětně, tedy i doba stavby kostela Nalezení sv. Kříže. Cena jejích informací stoupá v mladším období – 2. polovině 19. a 1. polovině 20. století, kdy kronika zaznamenává četné zbožné počiny místních farníků a rodáků, o nichž bychom se z jiných zdrojů nedozvěděli. Dobře jsou dochovány i tři knihy kostelních účtů, které pokrývají období od vzniku kostela až do roku 1890. Výstavbu kostela samotnou však nezachycují, protože kostel byl postaven zcela na náklady patrona, majitele panství Sweerts-Sporcka, takže účetnictvím farnosti neprošel. Drobnými střípky však dobu výstavby doplňují kalendářové zápisy sporckovského hofmistra Tobiase Antona Seemana. Ve vrchnostenských fondech lze bohužel sledovat spíše jen mladší období, aktový materiál je navíc dochován bez jakýchkoliv příloh.

Patronát kostela drželi až do konfiskace v roce 1945 majitelé panství Nový Berštejn. Panství, které drželi Berkové z Dubé, bylo po bitvě na Bílé hoře konfiskováno a prodáno Albrechtovi z Valdštejna. Po jeho smrti ho spolu s Doksy získal jeden z jeho vrahů Walter Butler. Roku 1723 ho od jeho potomků koupil František Karel Rudolf Sweerts-Sporck, který vystavěl kostel Nalezení sv. Kříže. Po něm následoval syn František Kristián a poté vnučka Barbara, provdaná O'Reilly. Od ní koupil panství v roce 1810 Arnošt z Valdštejna. V rukou rodu Valdštejnů zůstalo panství a tedy i patronát kostela až do první pozemkové reformy. Poté následovalo nepřímé šťastné střídání majitelů, které pro kostel nebylo příliš příznivé. Nejprve to byl v letech 1920-1935 generální rada Škodových závodů Tomáš Maglič, potom v letech 1935-1939 Růžena Jiratová-Kabátová, za války pak Christian Otto von Wedel-Parlov a po jeho smrti jeho bratr Ludolf. Jemu bylo panství v roce 1945 konfiskováno.

Před založením kostela sv. Kříže	Kostel Nalezení svatého Kříže je až v pořadí třetím kostelem v Dubé. Nejstarší, původní farní kostel, byl románský kostel sv. Petra a Pavla, ležící severně od města proti hradu, při pozdějším hřbitově. Poté, co mladší městský kostel sv. Kateřiny, začal sloužit protestantům, užívala kostel katolická menšina. Později sloužil jako kostel hřbitovní. Za Josefa II. byl však zrušen a v roce 1793 majitelem panství Janem Františkem Kristiánem Sweerts-Sporckem přestavěn na kontribuční sýpku. Při lokaci městečka byl po polovině 13. století založen nový farní kostel sv. Kateřiny, který ležel u tzv. kostelního rybníka. V roce 1692 při velkém požáru města vyhořel a byl obnoven, v letech 1722-23 byl rozšířen. V roce 1717 byla postavena nová zvonice. Od 18. století byl zasvěcen Nanebevzetí Panny Marie. Stejně jako předchozí byl za Josefa II. zrušen, prodán do soukromých rukou a přestavěn ke světským účelům. Jeho zvonice však sloužila svému účelu i nadále. Ve 40. letech 19. století byl zbořen a na jeho místě postaven panský hostinec.
1743 Příprava a povolení stavby	František Karel Rudolf Sweerts-Sporck koupil panství Nový Berštejn v roce 1723 a brzy začal se stavební činností. Kromě přestavby zámku došlo i na sakrální stavby. Jeho žena Anna Kateřina Sweerts-Sporcková nechala už v roce 1726 postavit na náměstí sousoší Nejsvětější Trojice s Pannou Marií. V roce 1736 byla zahájena stavba nové fary. V roce 1744 byla také postavena kaple sv. Barbory. Mezitím přišlo na řadu také plánování nového velkolepého kostela, pro nějž bylo vybráno místo západně od městečka při cestě na Mělník. Některé drobné informace k plánování stavby obsahují kalendářové zápisky sporckovského hofmistra Tobiase Antona Seemana: 14. ledna 1743 komorník domluvil s hejtmanem novozámeckého panství odkoupení 600 kmenů stavebního dřeva v lese za vsí Krčma k budoucí stavbě kostela v Dubé a

	<p>hned se začalo s kácením.</p> <p>21. ledna stavitel z Lipové (tzn. Zacharias Hoffmann) obědval s panstvem, odpoledne šli hrabě Sweerts-Sporck, farář, stavitel, hofmistr Seeman a komorník pěšky do Dubé prohlédnout místo, kde má být postaven nový kostel. Staviteli bylo doporučeno, aby ho zítra vyměřil, což je také následně druhý den v kalendáři zaznamenáno.</p> <p>24. ledna odjel komorník do dokských lesů kvůli trámovému dřevu a kvůli prknům do Břehyně, vrátil se ale s nepořízenou, protože prkna byla příliš drahá.</p> <p>25. ledna byla uzavřena smlouva s mimošským mlynářem na prkna na stavbu kostela, protože jsou zde k dostání o třetinu levněji než na dokském panství.</p> <p>26. ledna šel komorník do novozámeckého lesa vyhledat ještě 30 kmenů trámového dřeva na stavbu kostela, které musí mít délku 36 loktů. Totéž se opakovalo (i s tesařem) 28. ledna v chlumském lese. 30. ledna byl dojednán dovoz stavebního dřeva z Dubové Hory se sedlákem Burgermeisterem z Chlumu.</p> <p>1. února projednávali u oběda hrabě s farářem a dvěma kaplany dopis na arcibiskupskou konzistoř o povolení stavby kostela; farář ho odveze příští úterý do Prahy i s plánem. Dopis byl pak 4. února předán páteru Frickovi, který ho měl druhý den odvézt do Prahy.</p> <p>2. března předal farář hraběti plán nového kostela, který poslal stavitel z Lipové.</p> <p>14. března odpoledne přijel stavitel z Lipové a večer se domlouval s komorníkem a Hebeckem¹ kvůli půdorysu kostela. Druhý den obědval s panstvem, 16. března ráno odjel do Lípy.²</p> <p>Dopisy na biskupskou konzistoř byly doručeny dva. 4. února je datována německy psaná žádost manželů Sweerts-Sporckových, přiložen je nedatovaný dopis faráře Wenzla Franze Thuma, psaný latinsky. Hraběcí manželé píší, že už mnoho let měli v úmyslu v městečku Dubé buď přestavět starý kostel, a nebo postavit nový, bránil jim v tom však dosud jejich známý proces³ a válečné události. Když je nyní jejich proces doveden zdárně do konce a také válečné události se alespoň v Čechách uklidnily, chtějí záměr realizovat. V dopisu dále uvádějí, že žádají o povolení stavby, na kterou si zaopatří vlastní finanční prostředky. Starý farní kostel zůstane zachován, budou v něm ponechány zvony a kolem něj hřbitov, také mu zůstanou zachovány staré fundace. Pole, co jsou v majetku farnosti, chtějí ale přenést k novému kostelu a zaopatřit ho ještě dalším kapitálem. Farář pak referuje také o tom, že kostel má být postaven za Dubou u fary, což je nejvýhodnější místo pro obyvatelé Dubé a ostatní farníky. Má být zasvěcen sv. Kříži, a sice Nalezení nebo Povýšení sv. Kříže. Plán kostela ani koncept odpovědi ve spisu založen není.⁴</p> <p>Z daného vyplývá, že Zacharias Hofmann, stavitel, jehož služeb využívali Sweerts-Sporckové opakovaně, vyhotovil nejméně dva plány pro stavbu kostela. První byl hotov již před 1. únorem, kdy je zmíněno, že má být zaslán arcibiskupské konzistoři, druhý předal dubský farář hraběti 2. března. Ani jeden z plánů však bohužel není dochován. Nevíme tedy, zda měl projekt nějaký vývoj, a nebo šlo jen o vypracování dalšího paré totožného projektu.</p>
--	--

¹ **Wenzel Hebeck (Hebek)** byl zednickým mistrem v Lysé nad Labem, v letech 1715-1755 je zde doložen jako představený zednického cechu. V letech 1739-1741 prováděl dostavbu farního kostela sv. Jana Křtitele v Lysé, v roce 1753 tamtéž stavěl špitál. Je také autorem plánu fary ve Vínově. Blíže Encyklopedie architektů, stavitelů, zedníků a kameníků v Čechách, Praha 2004, s. 222. Byl též provádějícím stavitelem klášterního kostela v Konojedech.

² Knihovna NKP Hospitalu Kuks, i.č. 6990 (za ochotné poskytnutí fotografií originálu a rozpracované edice děkuji V. Prchalovi a J. Kubešovi z Univerzity Pardubice)

³ Šlo o soudní spor mezi Annou Kateřinou Sweerts-Sporck a Kristýnou Alžbětou z Oberritz. Paní z Oberritz soudní cestou vymáhala údajnou dlužnou částku 150.000 říšských tolarů, kterou si před 40 lety vypůjčil František Antoník Sporck od její matky. Spor se vlekl v letech 1739-1744 a zcela zablokoval fundační aktivity hraběcích manželů. Skončil však úspěšně, předložená obligace byla prohlášena za zfalšovanou. Viz Buriánková, Michaela: Barokní šlechtic a jeho právní poradci. Na příkladě sporu mezi Annou Kateřinou Sweerts-Sporck a Kristýnou Alžbětou z Oberritz (1739-1743), *Theatrum Historiae* 9/2011, s. 147-160.

⁴ NA Praha, APA I, i.č. 3057 Recepta 1743 I-II, kt. 1281

<p>1744 Položení základního kamene a první léta stavby</p>	<p>V roce 1744 byl na svátek Nalezení svatého Kříže (tzn. 3. května) položen s povolením arcibiskupa základní kámen pro nový kostel. Dle zápisu ve farní kronice šlo k místu, kde byl připraven základní kámen, procesí dubských obyvatel a školní mládeže, účastnili se farář Václav Thum i jeho kaplani Ambrož Glaser a František Xaver Richter. Přítomni byli též patron kostela hrabě Sweerts-Sporck s manželkou Annou Kateřinou. Po slavnostním svěcení kamene byla do něj (do vyhloubeného otvoru) patronem kostela vložena olověná nádoba – pixida (farář v kronice píše, že její obsah nezná). Dále je zde uvedena informace, že náklady stavby byly 120.000 zlatých a plně je hradil patron (nebyla ani využita robotní práce poddaných). Téhož roku zemřel při lámání kamene v lomu na Dubové hoře 28letý zedník Andreas Star z Ješovic (? <i>Gischowitz</i>).⁵</p> <p>Stavba kostela je opět občasně reflektována v kalendářových zápisech Hofmistra Seemana:</p> <p>10. března se opět komorník zabýval zajištěním stavebního dřeva, jel kvůli jeho obhlédnutí do lesů u Osinalic.</p> <p>5. dubna Seeman s komorníkem a farářem prohlédli zásobu kamenů, které se lámaly přes zimu a navázely ke stavbě kostela, velkých kvádrů je přes 300 kop. (Položení základního kamene Seeman nezmiňuje, protože se ho kvůli zdravotním obtížím neúčastnil.)</p> <p>27. června přijel stavitel z Lipové a se Seemanem šli ke stavbě kostela.</p> <p>26. července opět obhlédnuta stavba kostela.</p> <p>Zápisy z tohoto roku končí už 23. srpna, proto nic dalšího nesdělují.⁶</p> <p>Z dalších let už nacházíme jen drobné zlomky:</p> <p>1745: 13.-15. září „stavitel z Lipové“ opět pobýval v Berštejně.⁷</p> <p>1746: 13. dubna odcestoval komorník a s ním Hebek do Berštejna, aby ve jménu Božím opět zahájili stavbu dubského kostela pro tento rok. V tomto roce se však Sweerts-Sporckové výrazně věnovali schválení založení konojedského kláštera a pobývali kvůli tomu (pochopitelně i se Seemanem) dva měsíce ve Vídni.⁸ V roce 1747 se nepodařilo nic, co by se vztahovalo ke stavbě v Dubé, nalézt, z dalších let už kalendářové zápisy dochovány nejsou.</p>
<p>1748 Neštěstí na lešení</p>	<p>O průběhu stavby nemáme v podstatě žádné další informace. Vzhledem k tomu, že stavba byla zcela placena patronem, nezachycuje ji ani farní účetnictví. Účty velkostatku Nový Berštejn však pro dané období nejsou dochovány.</p> <p>V roce 1748 stavba bezpochyby probíhala a byla již dovedena do značné výše, což vyplývá z informace ve farní kronice, že 5. května z nejvyšší části lešení spadla Anna Dorothea Gürtlerin, třicetiletá panna z Dubé, která vynášela na lešení věci potřebné pro stavbu. Svým mnohočetným zraněním na místě podlehl.⁹</p>
<p>Průběh stavby</p>	<p>Jak bude uvedeno níže, kostel byl vysvěcen až v roce 1760. Důvody pro tak dlouhé trvání stavby prameny týkající se dubského kostela nezmiňují. Důvod je však přesto zřejmý. V roce 1747 byl položen základní kámen klášterního kostela servitů v Konojedech, jehož zakladateli Sweerts-Sporckové byli. Stavbu s největší pravděpodobností taktéž projektoval Zacharias Hoffmann, prokazatelně ji vedl jako polír zednický mistr Hebeck.¹⁰ Je tedy více než pravděpodobné, že veškeré síly se soustředily na klášterní kostel, který byl dokončen roku 1752, a ve stavbě kostela v Dubé došlo k dlouhé přestávce. Patroni kostela se jeho vysvěcení nedožili, Anna</p>

⁵ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 27

⁶ Knihovna NKP Hospitalu Kuks, i.č. 6991 (za ochotné poskytnutí fotografií originálu a rozpracované edice děkuji V. Prchalovi a J. Kubešovi z Univerzity Pardubice)

⁷ Knihovna NKP Hospitalu Kuks, i.č. 6992 (za ochotné poskytnutí fotografií originálu a rozpracované edice děkuji V. Prchalovi a J. Kubešovi z Univerzity Pardubice)

⁸ Knihovna NKP Hospitalu Kuks, i.č. 6993 (za ochotné poskytnutí fotografií originálu a rozpracované edice děkuji V. Prchalovi a J. Kubešovi z Univerzity Pardubice)

⁹ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 29

¹⁰ Nová, Eliška – Nový, Miroslav: Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Konojedech - stavební historie a ikonografie. In: Filip Leubner – Pozdní baroko na Lužické Nise. Liberec 2015, s. 104-128

	<p>Kateřina zemřela v roce 1754, František Karel Rudolf Sweerts-Sporck v roce 1757 (oba byli pohřbeni v konojedském klášterním kostele). Kostel tak byl dokončen až za jejich syna Jana Františka Kristiána. V jaké fázi byla stavba dubského kostela přerušena, nevíme. Lze předpokládat, že bylo dokončeno minimálně obvodové zdivo, mohla však být postavena celá hrubá stavba včetně zastřešení a kleneb.</p> <p>Ke stavbě je možno zmínit ještě jednu zajímavost. S téměř stoletým odstupem napsal o stavbě kostela pisatel městské kroniky (psána kolem roku 1850). Zmiňuje i informace, které mu byly vyprávěny, včetně případu ženy spadlé z lešení. Dále píše, že se vypráví, že tento kostel stojí zcela na vodě. Prý říkali lidé, kteří se podíleli na stavbě, že tento kostel jednou poklesne, protože při pokládání základových kamenů se narazilo na hojné množství vody a muselo být použito mnoho pilotů, aby se nemuselo stavět ve vodě.¹¹</p>
1760 Vysvěcení kostela	<p>Roku 1760 na svátek sv. Tomáše Apoštola (21. prosince) byl nově postavený kostel na účasti množství lidu slavnostně vysvěcen Karlem Rossym, venkovským vikářem, děkanem mladoboleslavským a kanovníkem u sv. Kosmy a Damiána ve Staré Boleslavi.¹²</p> <p>Na nový kostel byla zároveň přenesena farní práva. To se odráží i ve vedení účetnictví farnosti, do roku 1759 jsou účty nadepsány jako účet farního kostela Nanebevzetí Panny Marie, od roku 1760 jsou označeny jako účet kostela Nalezení sv. Kříže.¹³</p>
1761 Víko křtitelnice	<p>V roce 1761 bylo placeno truhláři 6 zl. za víko křtitelnice.¹⁴</p>
1773-1774 Porytí střech šindelem	<p>V letech 1773-1774 došlo k celkové opravě šindelových střech. Nejprve bylo zapláceno tesaři Frantzi Görnerovi za vyměření střechy 14 kr.</p> <p>Další výdaje byly:</p> <p>Za šindel 372 zl. 46 kr. 3 d.</p> <p>Za hřebíky 108 zl.</p> <p>Tesařům a nádeníkům 104 zl. 52 kr. 4 ½ d.</p> <p>Střezivojickému rychtáři 18 zl. za přivezení osikových stromů z Vidimi pro výrobu šindele na střechy věží</p> <p>V roce 1774 byla pokrývána druhá strana kostelní střechy.</p> <p>Za pokrývání obou oratoří bylo placeno pokrývači, stejně jako za krytí hřbitovní zdi, takže byly zřejmě kryty taškami. Dále byla provedena oprava říms na oratořích, zhotovení desek ve dvou oknech.¹⁵</p>
1771 Stavba schodů	<p>V roce 1777 byly stavěny kostelní schody. Bylo užito 14 ks velkých desek do základů, 16 ks prostředních, 21 ks „štuků“, Johann Wenzl Grißl zedník dostával denně 21 kr. po dobu 14 dní, s ním pracovali učedník a nádeník. Bylo užito 11 střečů vápna, 25 fůr kamene, 2 fůry „štuků“, 5 liber žluté barvy, 1 ½ žejdlíku kořalky.¹⁶</p>
1781	<p>V roce 1781 pokrývači Franz Hartig a jeho stejnojmenný syn položili nový plech na fasádách místo starého shozeného větrem, zatmelili a natřeli 3x fermeží (130 ks tabulí černého plechu); kameník Karl Hocke vysekal 4 otvory v obvodových zdech pro osazení velkých železných tyčí k oknu kruchty.</p> <p>Zedníci vysekali otvory nad fasádami pro položení nových prahů, které také podezdili (prahy kladli tesaři), tesaři také stavěli lešení za varhanami.</p> <p>Sklenář dostal zapláceno 10 zlatých 32 kr. 3 d. za práci na okně kruchty.¹⁷</p>
1782 Oprava oken	<p>1782 pokrývač na obou oratořích opravil podstavce (<i>die Postamenten angericht</i>), staré tašky sejmul a nově pokrýl. Za 4 ½ dne práce obdržel 2 zl. 15 kr., zatmělení kostelních oken trvalo 8 dní, nádeník pracoval 4 ½ dne, tesaři k tomu stavěli lešení o</p>

¹¹ SOKA Česká Lípa, AM Dubá, i.č. 95 Kronika města 1836-1935, pag. 10

¹² DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 30

¹³ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 26 Kniha počtů kostelních 1722-1790 ukn 26/6

¹⁴ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 26 Kniha počtů kostelních 1722-1790 ukn 26/6

¹⁵ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 26 Kniha počtů kostelních 1722-1790 ukn 26/6

¹⁶ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 26 Kniha počtů kostelních 1722-1790 ukn 26/6

¹⁷ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 26 Kniha počtů kostelních 1722-1790 ukn 26/6

	třech patrech (k opravě oken – lešení se podél nich 6x se stěhovalo). Vidimský zednický mistr provedl opravu a zatmelení okenních ostění, zámečnická práce stála 55 zl., sklenářská 60 zl. 36 kr. 1 ½ d. ¹⁸
1783 Oprava okapů	V roce 1783 pokrývač sejmul poškozený okap na pravé straně a zhotovil nový včetně kotlíku, svod opravil, natřel červenou fermežovou barvou. ¹⁹
1785 Ostění sakristie	V roce 1785 zedníkům zapláceno za částečné přezdění špalety a přesazení ostění u sakristie. ²⁰
1787 Založení nového hřbitova	V roce 1787 byl založen nový hřbitov. Na hřbitov kolem kostela se však nadále pohřbívalo. ²¹
1792	V roce 1792 pokrývač 1 okno dole (tzn. zřejmě okenní parapet) vyzdil 60 cihlami a pokryl 40 prejzy a 40 háky. ²²
1795-1796 Nová šindelová krytina	V roce 1795 položen na jednu stranu kostela a fary nový šindel, přičemž starý zůstal, protože obě tyto střechy mají dvojitý šindel. V roce 1796 byl položen šindel na druhou stranu kostela a fary, výdaje byly realizovány s povolením vyšších zemských míst. V roce 1796 je opět zaznamenán velký výdaj na střechu – 97 zl. za práci tesařů a 1455 kop šindele za 460 zl. 45 kr., ale není uvedeno, zda se oprava týkala střechy kostela či fary. ²³
1796 Přenesení oltářního obrazu z kostela Nanebevzetí Panny Marie	V roce 1795 byl kostel Nanebevzetí Panny Marie přestavěn na světský řemeslnický dům. V roce 1796 v prosinci byl velký oltářní obraz Nanebevzetí Panny Marie z tohoto kostela umístěn v kostele Nalezení sv. Kříže nad křtitelnicí, obraz namaloval malíř Richter v roce 1729, byl pořízen na náklady hraběte Johanna Franze von Sweerts-Sporck. ²⁴
1808 Čištění a ladění varhan	V roce 1808 bylo prodáno nepotřebné zařízení z kostela Nanebevzetí Panny Marie (cínové svícny, měď z křtitelnice a z makovice, starý železný kříž ze zvonice atd.) a výtěžek 54 zlatých 7 krejcarů byl použit na čištění a ladění varhan. ²⁵
1809 Pokrytí jižní věžní bání	Roku 1809 v srpnu byla věž na straně pole Ignaze Taschkeho na dolní bání (<i>Kuppel</i>) zcela nově pokryta obyčejným šindelem. ²⁶
1810 Křížová cesta	V roce 1810 Anton Untermann, měšťan z Dubé č.p. 139 nechal zříditi křížovou cestu. ²⁷
1812 Pokrytí severní věžní bání	pag. 85 V roce 1812 byla věž na straně k městečku Dubá pokryta zcela nově „břidlicovým“ šindelem z olšového dřeva (<i>mit Schifern aus Espenholze</i>). ²⁸
1816 Oprava střech	V roce 1816 tesaři provedli opravu střechy kostela a oratoře, mistr obdržel 12 zl. 30 kr., tovaryš 11 zl. 15 kr. ²⁹
1818 Oprava střechy	V roce 1817 byly zakoupeny šindele na pokrytí nedostatečné střechy (krov už byl kvůli vlhkosti vystaven hnití), za 50 tis. širokých šindelů 250 tisíc užších (bylo za ně zapláceno 150 zlatých a 687 zl. 30 kr.). V roce 1818 tesař Heßel pokryl střechu za 83 zl. 12 kr. ³⁰
1821-1822 Štafírování oltářů	Dle farní kroniky hlavní oltář, kazatelna a oba boční oltáře byly už značně znehodnoceny dřevokazným broukem a dlouho kvůli nedostatku dobrodinců

¹⁸ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 26 Kniha počtů kostelních 1722-1790 ukn 26/6

¹⁹ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 26 Kniha počtů kostelních 1722-1790 ukn 26/6

²⁰ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 26 Kniha počtů kostelních 1722-1790 ukn 26/6

²¹ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 65

²² SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 27 Kniha počtů kostelních 1791-1839, ukn 27/7

²³ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 27 Kniha počtů kostelních 1791-1839, ukn 27/7

²⁴ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 71

²⁵ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 80

²⁶ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 81

²⁷ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 82

²⁸ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 85

²⁹ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 27 Kniha počtů kostelních 1791-1839, ukn 27/7

³⁰ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 27 Kniha počtů kostelních 1791-1839, ukn 27/7

	zůstávaly v tomto neutěšeném stavu, až konečně páter Wenzel Pitsch, biskupský vikář a čestný kanovník a farář v Choustníkově Hradišti na panství Kuks, rodák z Dubé a bývalý kaplan v Dubé poskytl 2500 zlatých vídeňské měny na štafírování neštafírovaného hlavního oltáře. Na to byla uzavřena smlouva se sloupským štafířem Hellerem. Wenzel Pitsch sám složil také chronogram, který na štafírování hlavního oltáře upomíná na antependiu. Protože ale protivný stav neštafírovaných oltářů, kazatelny a chórové přepážky zvláště bil do očí, nechal se pohnout také patron kostela Arnošt z Valdštejna ke zkrášlení kostela a nechal je v roce 1822 štafírovat taktéž sloupským Hellerem. ³¹ Téhož roku je zaznamenán výdaj za sochařskou práci 50 zl. ³²
1821 Bleskosvod	V roce 1821 byl na kostel instalován bleskosvod. ³³ Farní účetnictví uvádí výdaj až k roku 1822, dle něj „mechanikus“ Blaschke umístil bleskosvody na obě věže, za což obdržel 240 zl. vídeňské měny, tesaři dostali za práci při tom 42 zl., kovář Trausel za spony 7 zl. 15 kr. ³⁴
1822 Nový mariánský oltář	V roce 1822 byl na náklady zámožných paní zdejší farnosti zřízen malý oltář naproti kazatelně s oltářním obrazem z kostela Nanebevzetí Panny Marie, byl zhotoven zákupským sochařem a sloupským štafířem Hellerem za 400 zlatých vídeňské měny. ³⁵
1823 Štafírování pozitivu	V roce 1823 štafířer Johann Heller provedl štafírování pozitivu za 16 zlatých konvenční měny Pokryvač Rößler dostal zapláceno za vyklínování trhlin a jejich omítnutí v pasu před oltářem. ³⁶
1826 Inventář kostela	Nejstarší dochovaný inventář kostela byl sepsán 15. ledna 1826. Popisuje kostel takto (překlad z němčiny): Farní kostel v Dubé byl postaven z kamene před 66 lety, stojí proti západu, je krytý šindelem, má 6 velkých kostelních oken s kulatými terčíky a drátěnými mřížemi, dále 8 menších oken s železnými mřížemi, 3 velké a 2 menší dveře zvenku pobité černým železným plechem, uvnitř 8 dubové dveře, na 2 oratořích se nacházejí 2 velká zasklená okna a vše je celkově v dobrém stavu. Boční kaple nejsou žádné. Oltáře Hlavní oltář se zasvěcením Nalezení sv. Kříže ze dřeva, nově štafírovaný v roce 1822 bíle, mramorovaně a se zlatými ozdobami. Po pravé straně se zasvěcením sv. Janu Nepomuckému, také ze dřeva, štafírovaný bíle, mramorovaně a se zlatými ozdobami. Po levé straně se zasvěcením Panně Marii Bolestné, také ze dřeva, štafírovaný stejným způsobem. Po levé straně hlavního oltáře malý tzv. kredencový oltář ze dřeva, štafírovaný mramorovaně se zlacením, postavený v roce 1823 dobrodincem. Lavice Všech 36 je z dubových prken Zpovědnice Jsou 2, také z dubového dřeva, neštafírované. Varhany Jsou zčásti s cínovými, zčásti s dřevěnými píšťalami s různými dřevěnými postavami a ozdobami, ještě neštafírované. Malý tzv. varhanní pozitiv, k použití při svátku Božího těla, stojí vedle kazatelny, je ze dřeva, se zavíracími dvířky, natřený Kostelní věž

³¹ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 87-88

³² SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 27 Kniha počtů kostelních 1791-1839, ukn 27/7

³³ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 89

³⁴ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 27 Kniha počtů kostelních 1791-1839, ukn 27/7

³⁵ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 89

³⁶ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 27 Kniha počtů kostelních 1791-1839, ukn 27/7

	<p>Kostel má 2 větší věže a 1 malou věžičku, přičemž 2 prvně jmenované jsou postaveny nad vstupem jako součást kostela a jsou bez zvonů, věžička stojící nad klenbou nad hlavním oltářem je opatřena mešním zvonkem.</p> <p>Kostelní zvonky</p> <p>Tyto zvonky jsou na věži bývalého starého nyní zrušeného kostela, 3 větší ke zvonění, dále také na této staré kostelní věži 1 umíráček.</p> <p>Křtitelnice</p> <p>Je z kamene a uvnitř s velkou vkladací cínovou mísou.</p> <p>Hrobka</p> <p>Je zazděná a zrušená.³⁷</p>
1826 Přenesení křtitelnice Otevření hrobky	<p>V roce 1826 byla přenesena velká kamenná křtitelnice, která stála u bočního oltáře sv. Jana Nepomuckého, do presbytáře na evangelijní stranu. Při té příležitosti byl také zvednut velký kámen kryjící hrobku uprostřed „chodby“, která byla od postavení kostela uzavřena. Oproti všem očekáváním se místo očekávané velké klenuté hrobky ukázaly jen cca 2 lokty široké schody o 10 stupních a pod nimi po sestoupení jen velmi nízká cca 6 českých loktů dlouhá a stejně tak široká hrobka s cihlami dlážděnou podlahou a také ani nejmenší stopa po dřívějším pohřbu, nýbrž celá hrobka prázdná a čistá. Byl tedy zase velký náhrobní kámen dobře uzavřen.³⁸</p>
1826 Eichlerova sbírka	<p>V dotazníku profesora Eichlera pro připravovanou novou topografii Čech vrchní panství o kostele napsal, že je jedním z největších a nejkrásnějších venkovských kostelů v Čechách. Imponuje svými věžemi a hřbitovní zdi se dvěma železnými dvoukřídlymi branami. Zvonky se nacházejí na věži starého kostela (kromě sanktusového zvonku, který je v sanktusníku), protože věže jsou sice vysoké, ale zdi jsou příliš slabé, než aby mohly nést velké zvonky.³⁹</p>
1827 Puknutí prostředního zvonu	<p>15. dubna 1827 pukl při slavnostním zvonění prostřední zvon na staré kostelní věži, ale stavební činností byl vyčerpán kostelní majetek, takže přelití zvonu muselo počkat, protože ani patron, ani jiný dobrodinec akci nefinancoval.⁴⁰</p>
1828 Oprava ohradní zdi	<p>V roce 1828 byla dle farní kroniky opravena cihlami ohradní zeď kostela.⁴¹ V účtech je zaznamenáno, že zed. mistr Grißler za práci na kostele obdržel 9 zl. 57 kr., za 25 kop kvádrů a za stavění ohradní zdi pak 117 zl. 5 kr.⁴²</p>
1829 Štafírování varhan Přelití zvonu	<p>V roce 1829 byly na náklady patrona Arnošta z Valdštejna za 200 zlatých konvenční měny štafírovány varhany bíle se zlatem, což provedl místní knihvazač Anton Reinholz.⁴³</p> <p>Téhož roku bylo vydáno 13 zl. 30 kr. vídeňské měny za opravu (přelití?) puklého zvonu, 1 zl. za prkna na bednění oken/okna zvonice.⁴⁴</p>
1830 Výmalba části kostela	<p>V roce 1830 byla z výtěžku sbírky uspořádané zdejšími měšťany vymalována přední část vnitřku kostela od hlavního oltáře po boční oltáře, protože stěny už byly velmi špinavé a flekaté.⁴⁵ V roce 1831 dostal pokrývač Lorenz Rößler za vybělení kostela 70 zl.⁴⁶</p>
1830 Oprava varhan	<p>V roce 1830 byla provedena oprava varhan Tauchmannem ze Štětí za 10 zl. konvenční měny, dále realizováno nutné dekorování Božího hrobu a pořízení dvou andělů k němu za 12 zl. vídeňské měny.⁴⁷</p>
1832	<p>V roce 1832 byla zeď u hlavních schodů zajištěna kramlemi, pačokována a natřena</p>

³⁷ DA Litoměřice, Archivy far I, Dubá

³⁸ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 90

³⁹ ANM, Sběrka G, kt. 5 (Nový Berštein)

⁴⁰ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 89

⁴¹ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 93

⁴² SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 27 Kniha počtů kostelních 1791-1839, ukn 27/7

⁴³ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 95

⁴⁴ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 27 Kniha počtů kostelních 1791-1839, ukn 27/7

⁴⁵ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 96

⁴⁶ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 27 Kniha počtů kostelních 1791-1839, ukn 27/7

⁴⁷ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 27 Kniha počtů kostelních 1791-1839, ukn 27/7

Oprava zdi u hlavních schodů	kamenně žlutou (<i>Steingelb</i>) barvou, byly opraveny stupně a dlažba za 9 zl. 54 kr. vídeňské měny. ⁴⁸
1833 Oprava střechy Poškození oken	V roce 1833 byla střecha kostela na straně města pokryta 200 kopami šindele. Vichřice z 28. na 29. listopadu 1833 způsobila velké škody na oknech na západní a jižní straně kostela. ⁴⁹
1834 Obraz sv. Antonína	20. října 1834 byl v presbytáři zavěšen obraz sv. Antonína Paduánského, který byl pořízen na náklady dobrodinců u mladého akademického malíře ve Vídni Eduarda Swobody, rám zhotovil zdejší truhlářský mistr Ignaz Kail a štafíroval ho knihař Anton Reinholz. ⁵⁰ 1834 250 zl. lipský zvonař Paul za přelití prostředního puklého zvonu ⁵¹
1834 Zhotovení zvonové stolice a zavěšení zvonů, přenesení hodin	30. a 31. října 1834 byly 3 kostelní zvonky z poškozené staré zvonice nynějšího takzvaného panského domu sejmuty a zavěšeny do kostela Nalezení sv. Kříže. ⁵² V účtech je platba zaznamenána až v dalším roce. Za novou zvonovou stolicí dostal tesařský mistr Minks 186 zl. 56 kr. konvenční měny, zednický mistr Minks 19 zl. 56 kr., kovářský mistr Trausel 81 zl. 50 kr. Sejmutí zvonů ze staré zvonice a jejich vytažení na kostelní věž provedli tesaři za 7 zl. 33 kt. vídeňské měny. Knihvazač Reinholz obdržel za renovaci ciferníků na kostelní věži při přenesení věžních hodin sem 22 zl. 30 kr. konvenční měny. ⁵³
1835 Zvýšení střechy kazatelny	12. ledna 1835 byla „střecha“ kazatelny vyzvednuta o jeden loket výše, protože byla příliš nízká a neproporční a tlumila hlas kazatele, nyní získala kazatelna více světla a hlas kazatele má větší sílu. Tato obtížná práce stála 15 zlatých vídeňské měny. ⁵⁴
1836 Pokrývání střechy a věží	V roce 1836 pokrývač Roeßler prováděl opravy na oněch třech kostelních věžích v Dubé a pokrývání taškami na kostele, za což obdržel 60 zl. 50 kr. konvenční měny, k tomu bylo užito 12 strychů litoměřického vápna a tašky za 300 zl. (celkem 18 tis. ks). ⁵⁵
1837 Mariánský oltář – restaurování obrazu a oltářní kámen	pag. 101 V roce 1837 proběhla sbírka v celé farnosti na bývalý hlavní oltářní obraz Nanebevzetí Panny Marie, který je velmi pěkná malba, ale zlcení a štafírování už bylo zubem času nezřetelné. Byl restaurován knihařem Antonem Reinholzem za 80 zlatých konvenční měny. Oltář pod ním byl opatřen konsekrovaným oltářním kamenem, takže je možné u něj sloužit mše, první byla sloužena na svátek Nanebevzetí Panny Marie. ⁵⁶
1837 Oprava střechy	V roce 1837 dostal zapláceno pokrývač Lorenz Rößler z Radče za pokrývačskou práci na kostele, za plech na vyplechování úžlabí a dvojnásobný nátěr olejovou fermeží 66 zl. 16 kr. konvenční měny. Dále bylo užito 15 strychů litoměřického vápna za 26 zl. 15 kr. vídeňské měny, 22 kop hřebíků laťováků za 15 zl. 24 kr., 1 ½ kopy latí za 15 zl. vídeňské měny, 50 ks prežů, 28 tis. tašek, celkem vše za 561 zl., z čehož bylo zapláceno 195 zlatých, zbylých 366 zl. až v roce 1838. ⁵⁷
1838 Oprava hodin	V roce 1838 bylo zapláceno dubskému hodináři Karlu Bauerovi a zámečníku Antonu Damsovi za opravu a celkové zhotovení věžních hodin 20 zlatých konvenční měny. ⁵⁸
1839 Opravy kostela vč. věže, úprava hřbitova	V roce 1839 byla poškozená kostelní věž stojící proti Deštné (tzn. jižní) nově pokryta šindelem a dobře opraveno bednění a celá věž natřena červenou olejovou barvou. Téhož roku opravena zeď kostela, trhliny a kaverny (<i>Löcher</i>) dobře omítnuty, při té příležitosti také opravena ohradní zeď a pokryta cihlami a taškami. Nerovná plocha

⁴⁸ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 27 Kniha počtů kostelních 1791-1839, ukn 27/7

⁴⁹ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 98

⁵⁰ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 99

⁵¹ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 27 Kniha počtů kostelních 1791-1839, ukn 27/7

⁵² DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 99

⁵³ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 27 Kniha počtů kostelních 1791-1839, ukn 27/7

⁵⁴ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 100

⁵⁵ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 27 Kniha počtů kostelních 1791-1839, ukn 27/7

⁵⁶ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 101

⁵⁷ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 27 Kniha počtů kostelních 1791-1839, ukn 27/7

⁵⁸ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 27 Kniha počtů kostelních 1791-1839, ukn 27/7

	<p>hřbitova byla vyrovnána a panským zahradníkem osázena různými keři a stromy, čímž byl nevhledný hřbitov proměněn v zahradu.⁵⁹ Dle knihy účtů dostal zednický mistr Kunte za opravy kostela 32 zl. a tesař Josef Nohl za opravy a pokrývání střech věží a nátěr 55 zl. konvenční měny. V Praze bylo zakoupeno 30 ks kaštanových stromků na vysazení kolem kostela za 7 zl. 30 kr. konvenční měny.⁶⁰</p>
1840 Pokrytí severní věže	<p>V roce 1840 věž kostela blíž městu (tzn. severní) pokryta novým dobrým borovým šindelem zdejším tesařským mistrem Josefem Nohlem a natřena červenou olejovou barvou.⁶¹</p> <p>V účtech za rok 1840 se objevuje 6000 „břidlicových“ hřebíků koupených v Praze na pokrytí věže (16 zl. 12 kr. vídeňské měny), 140 kop hřebíků šindeláků k pokrývání věže od dubského hřebíkáře Riedla.</p> <p>Tesařský mistr Joseph Nohl na věže zhotovil také bednění na oblouky kopulových střech (po předchozím odstranění starého), uveden je nátěr šindele, kříže a makovice olejovou barvou.</p> <p>Dále bylo placeno budyňskému varhanáři Václavu Mráčkovi 75 zlatých za opravu a ladění varhan.⁶²</p>
1842 Inventář kostela	<p>Další kostelní inventář byl sepsán 19. ledna 1842.</p> <p>Farní kostel v Dubé Nalezení sv. Kříže byl postaven z kamene v roce 1744; stojí proti západu, je krytý šindelem, má 6 velkých kostelních oken, částečně ještě se staršími kruhovými terčíky, později místy z čtyřúhelnými, okna jsou na vnější straně chráněny drátěnými mřížemi, jsou zde 3 velké dveře, vně pobité černým železným plechem a s dobrými zámky, uvnitř jsou 3 dubové dveře, z toho jedny se skleněnými okénky na panskou oratoř. Vše je v dosti dobrém stavu, až na velká kostelní okna, která potřebují velkou opravu skel, protože vichřice obvykle napáchají velké škody a oprava je kvůli výšce velmi obtížná a nákladná.</p> <p>Boční kaple nejsou žádné.</p> <p>Oltáře</p> <p>Hlavní oltář se zasvěcením Nalezení sv. Kříže je ze dřeva, mramorovaně a bíle štafírovaný se zlacenými ozdobami, dále s 2 sv. apoštoly Petrem a Pavlem a 4 velkými štafírovanými postavami andělů s vícero andělíčky hlavičkami, oltářní obraz je orámován bílým rámem a byl teprve v roce 1822 štafírován nákladem dobrodince P. Wenzla Pitsche, děkana v Choustníkově Hradišti.</p> <p>Po pravé straně je oltář s oltářním obrazem sv. Jana Nepomuckého, také mramorovaně a bíle štafírovaný se zlatem, zřízený v roce 1823 panem patronem Arnoštem hrabětem z Valdštejna.</p> <p>Malý oltář po levé straně se zasvěcením Panny Marie Bolestné je také ze dřeva, mramorovaně, bíle a se zlatem štafírovaný ve stejné době na náklady pana patrona.</p> <p>Po pravé straně naproti kazatelně je malý kredencový oltář, mramorovaně, bíle a se zlatem štafírovaný v roce 1823 dobrodinkou, u něj visící velký obraz Nanebevzetí Panny Marie ze starého kostela byl teprve v roce 1839 pomocí sbírky nově štafírován.⁶³</p>
1842 Obraz sv. Josefa	<p>V roce 1842 byla dobrodincem pořízena olejomalba sv. Josefa se zlaceným rámem.⁶⁴</p>
1845-1848 Požár kostela a jeho obnova	<p>3. června 1845 došlo k velkému požáru města. Ten byl založen neznámým žhářem ve stodolách východně od města. Ušetřen nebyl ani kostel, shořela kostelní střecha s oběma věžemi, vyhořela též fara s hospodářskými budovami.</p> <p>K popožárové obnově jsou dochovány prameny různé provenience, většinou však ne k úplnosti. Chybí především plánová dokumentace a rozpočty. Některé prameny si i</p>

⁵⁹ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 103

⁶⁰ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 27 Kniha počtů kostelních 1791-1839, ukn 27/7

⁶¹ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 104

⁶² SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 28 Kniha počtů kostelních 1840-1890, ukn 28/7

⁶³ DA Litoměřice, Archivy far I, Dubá

⁶⁴ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 104

	<p>zčásti odporují v datech postupné obnovy.</p> <p>Obnovu kostela musel schválit krajský úřad v Mladé Boleslavi, spis je však dochován jen ve zlomku.</p> <p>30. června 1845 napsal vrchnostenský úřad krajskému úřadu, že při požáru shořely krovy obou věží, kostela, fary a chlévů a je potřeba neodkladně provést opravu. Celou záležitost měl na starosti stavební správce panství Wender, potýkal se však s problémy s přífařenými domkáři a emfyteuty, kteří nechtěli vykonávat nádenické práce (bylo potřeba odklidit suť a rychle začít s pracemi na faře, aby farář a kaplan nebyli bez přístřeší).</p> <p>Dle krajského úřadu ale bylo dle stavebního řádu nejprve třeba předložit plány a rozpočty; ruční a potažní práce se řídí dle dekretu z roku 1840 a vyčísľují se v penězích a týkají se všech přífařenců.</p> <p>21. července 1845 zaslal vrchnostenský úřad plány a rozpočty zhotovené vrchním stavebním správcem panství Mnichovo Hradiště Wenderem pro faru a chlévy, celkem za 1750 zlatých 59 4/6 krejcarů vídeňské měny (nejsoú dochovány).⁶⁵</p> <p>12. srpna 1845 vrchnostenský úřad Nový Berštein zaslal krajskému úřadu stavební plán označený jako A a rozpočet B na obnovu krovy kostela a obou věží. Ty však opět ve spisu chybí. Nádenické práce byly vyčísľeny na 1027 zl. 19 kr. a 1620 zl. 2 ¼ kr., což mělo být rozděľeno podle pravidel na přífařené obce, zbytek nákladu měl být placen nikoliv z kostelní pokladny, ale z vrchnostenského důchodu. Zpoždění stavby by mohlo způsobit velké škody na klenbě, protože kostel je zakryt jen nouzovou střechou z prken, pokrytí by se mělo uskutečnit v průběhu následujícího měsíce. Na dopisu je poznámka, že věc byla předložena k vyřízení krajskému inženýru Morávkovi. Další část spisu však není dochována, takže podrobnosti dalšího průběhu řízení neznáme.⁶⁶</p> <p>12. října 1848 žádal vrchnostenský úřad o převzetí prací, hlásil, že Adam Werner, tesař z Litoměřic, práce dokončil. Krajský inženýr Morávek (Morawek) stanovil kolaudaci na 28. října. Bylo konstatováno, že jsou potřeba nějaké dodatečné opravy na náklady pachtýře stavby. Kromě toho byly schváľeny uznané vícepráce za 414 zl. 49 kr. konvenční měny.⁶⁷</p> <p>O průběhu stavby jsou obsaženy nějaké informace i v pravidelných zprávách z panství, které byly zasílány za každý měsíc, v případě potřeby i mimořádné zprávy mimo tuto periodicitu. Nejsou však dochovány v úplnosti, za rok 1845 chybí červenec, srpen, září, říjen a prosinec.</p> <p>Dle zprávy z června 1845 se na obnově vyhořelých patronátních budov bez odpočinku pracuje.</p> <p>Dle zprávy za listopad 1845 datované 6. prosince: Pachtýř se zabývá sestavováním krovy, pokládání tašek by mohlo být sotva plánováno během 10-12 dnů.</p> <p>Mimořádná zpráva z 6. dubna 1846 uvádí: Znovuzhotovení dubské kostelní střechy s věžemi propachtováno litoměřickému tesařskému mistru Wernerovi za 2237 zl. konvenční měny.</p> <p>V červenci 1846 je pouze zmíněno, že stavební práce na kostele probíhají.</p> <p>V srpnu 1846 byl předložen výkaz dovezených 120 ks latí z Nového Mostu (<i>Neubrücke</i>) k laťování věží; kostelní stavba jde pomalu, takže bezpochyby zůstane ještě část pro další rok (ústřední kanceláři připsáno, že se má práce urychlit).</p> <p>V září 1846 opět jen zmíněna práce na kostele.</p> <p>V listopadu 1846 se uvádí, že stavební práce na dubském kostele jsou natolik dokončeny, že pro letošní zimu není nic dalšího potřeba obstarat. Na jaře se ale ukáže, protože pokrývač práce dokončil teprve 20. listopadu a tašky pokládal do napůľ zmrzlé malty. Na oratořích byly tašky položeny zdejší pokrývačem pouze</p>
--	--

⁶⁵ SOA Praha, KÚ Mladá Boleslav, i.č. 483 6/8 Dobrovice, Dětenice, Držkov, Dubá kt. 1173

⁶⁶ SOA Praha, KÚ Mladá Boleslav, sign. Pub 62, 1845, kt. 560

⁶⁷ SOA Praha, KÚ Mladá Boleslav, i.č. 483 6/8 Dobrovice, Dětenice, Držkov, Dubá kt. 1173

	<p>nasucho, protože si v tak pozdním ročním období netroufl provést to jinak. Pachtýř stavby Werner, resp. jím najatý zedník John prorazil vícero otvorů do krásné klenby kostela, které jsou viditelné a jimiž klenba v každém případě utrpěla škody. Vrchní panství o tom napsal stavebnímu ředitelství valdštejnských statků, bude potřeba to nechat posoudit dvěma znalci. Čtyři zvony objednané u českolipského zvonáře Paula jsou už odlity, vyčištěny a připraveny k vyzvednutí.⁶⁸</p> <p>Farní kronika o obnově kostela referuje takto: V pozdním podzimu nejprve nouzová střecha z prken a v roce 1846 nový krov s taškami postaven, vnitřní část nově vybělena a částečně na opadané omítce nově nahozena. Dvě vyhořelé věže byly opraveny a pokryty novými plochými taškovými střechami. Von Seiner Excellenz Minificenz pořizený sanktusový zvonek o váze 120 liber přivezen delegací z vikariátního úřadu 8. prosince 1846 a pověšen do nové plechem pobité sanktusové věžičky.⁶⁹</p> <p>Položky týkající se obnovy kostela najdeme i v knize počtů: V roce 1845 bylo litoměřickému Adamu Wernerovi za zhotovení střechy kostela zapláceno 600 zlatých konvenční. Dokeskému tesaři Großovi placeno za postavení nouzové střechy na kostele 86 zl. 20 kr. vídeňské měny. V roce 1846 dostal kovář Trausel za práci na kostele, bleskosvodu a sanktusníku 31 zl. 40 kr. konvenční měny, pražský mechanik Spittera za 2 ks platinových jímacích špiček k bleskosvodu 10 zlatých konvenční měny. 24 zl. bylo placeno za dovoz dubového dřeva na zvonovou stolicí. Uveden je tento materiál (na kostel i faru bez rozlišení): Vápno z Prahy od Hergeta, ze Zdic od Sklenáře, z Litoměřic od Mathiase Novotného, ze Světlé od Karla Bittnera (zde výslovně zmíněn účel – bílení kostela), z Nedamova od Ignatze Tomse. Barvy od Abrahama Hahna: 45 liber žluté barvy, 10 liber zelené barvy, 16 liber země zelené (<i>grüne Erdfarbe</i>) – zde opět není zřejmé, zda jsou určeny pro kostel nebo faru, pak jsou uvedeny ještě dvě blíže nerozepsané platby za barvy, z toho jedna výslovně na kostel. Adam Werner měl dle licitačního protokolu z 20. listopadu 1845 dostat 2237 zl. konvenční měny. V daném roce jsou uvedeny platby 400 a 300 zlatých. Zvonař Karl Wilhelm Paul obdržel 400 zl.</p> <p>Příjem z vrchnostenského důchodu: záloha na stavební práce a zvony 1025 zl. 43 kr. konvenční měny + 408 zl. 25 kr. vídeňské měny. V roce 1847 to bylo 1338 zl. 14 kr. konvenční měny, v roce 1848 887 zlatých konvenční měny. V roce 1847 jsou uvedeny další tři platby zvonáři Karlu Wilhelmu Paulovi, a sice 400, 200 a 600 zlatých, uveden je transport zvonů z Lípy. Klepířské práce na věži prováděl litoměřický Oppelt, ale práce byla placena k rukám Wernera (120 zl. konvenční měny). V roce 1848 ještě prováděl tesařské práce tes. mistr Nohl na krovu nad kůrem a sakristií (54 zl. vídeňské měny). Placeno za pokrytí sakristie a oratoře taškami 43 zl. vídeňské měny. Další platba Wernerovi činila 250 zlatých konvenční měny. Poslední platby Wernerovi jsou uvedeny v roce 1849, a sice v únoru a březnu 200+100+100 zlatých.⁷⁰</p>
1846-1847 Svěcení nových zvonů	8. prosince 1846 vysvěcen sanktusový zvon pojmenovaný Florian, odlit jako všechny zvony v Lípě. Věžní zvony svěceny 13. května 1847 za přítomnosti vikáře z Bělé Josefa Čermáka,

⁶⁸ SOA Praha, ÚSVV, i.č. 2575 Úřední zprávy a jejich vyřízení 1828-1846, kt. 112-113

⁶⁹ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 107-108

⁷⁰ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 28 Kniha počtů kostelních 1840-1890, ukn 28/7

	největší Christian, tón E, prostřední Ernest tón gis, nejmenší Maria, tón H, zvony byly pojmenovány po Christianu z Valdštejna, jeho ženě Marii a synu Ernestovi. ⁷¹
1848 Stav patronálních budov	16. února 1848 se ve výkazu o stavu patronálních budov v Dubé uvádí, že dubský kostel potřebuje na zvonici ještě nějaké nutné opravy a kostelní budova je nyní v dobrém stavu. Ohradní zeď potřebuje částečnou opravu krytí taškami. ⁷²
1850 Zasklení oken	V roce 1850 osadil nové šestiboké skelné tabulky do 8 oken sklenář z Dubé Karl Ritschel, za což mu bylo zapláceno 31 zl. konvenční měny. ⁷³
1853 Práce na kostely, nátěry	V roce 1853 byly provedeny práce na kostele celkem za 202 zl. 25 kr., ale není přesně uvedeno za co. Zvláštní účet měl jen lakýrník Vinzent Köhler, který natřel nahnědo troje kostelní dveře, 2 železné mříže a jedny dveře sakristie, celkem 21 zl. ⁷⁴
1854 Zazdění vstupu na věž	V roce 1854 byl zazděn dřívější (po požáru nadbytečný) dveřní otvor k věži na kůru. ⁷⁵
	V letech 1847-1866 nebyla kronika vedena, nejvýznamnější události byly dopsány zpětně.
1866 Oprava varhan	V roce 1866 bylo přistoupeno k opravě varhan. Byl osloven známý pražský varhanář Karl Schiffner, zřejmě s požadavkem na finanční odhad. 10. října 1866 sdělil, že to nelze jen tak snadno posoudit, ale mohlo by to být ve výši 30-50 zl. 13. října 1866 napsal kaplan patronálnímu úřadu, že především traktura je ve špatném stavu, varhany uprostřed mše přestávají hrát atd. Další část spisu chybí, ale 27. října 1866 potvrzuje regenschori, že Schiffner varhany v pořádku opravil. Vše stálo 50 zl., bylo to včetně ladění. ⁷⁶
1867 Zrušení hřbitova	Teprve 1867 definitivně ukončeno pohřbívání na hřbitově kolem kostela. ⁷⁷
1868 Oprava střechy po vichřici	Na podzim 1868 napáchala silná vichřice velké škody na střeše kostela. 2 centy těžké plechové krytí štítu kostela bylo odneseno až na horní farní zahradu. Také velké plochy tašek na obou stranách i nad presbytářem byly pryč. Během opravných prací byl kostel celý den otevřený a zavíral se na noc, čehož využil neznámý zloděj a nechal se na noc zavřít do kostela, aby nebo vykradl tabernákl, což se však kvůli mohutnému železu (<i>Stammeisen</i>) nepodařilo. ⁷⁸
1869 Obrazy Neposkvrněné početí Panny Marie, sv. Alois, sv. Máří Magdaléna, Kristus na Olivetské hoře	V roce 1869 byly pořízeny dva velké a dva střední obrazy na plátně v širokých zlacených rámech – Neposkvrněné početí Panny Marie, sv. Alois, sv. Máří Magdaléna, Kristus na Olivetské hoře. Maloval je akademický malíř a profesor na reálce v České Lípě Steffen, rámy dělal sochař Max ze Sloupu. První tři věnovala vdova Theresia Mattauch ze Švihova a poslední Elisabeth Richter z Dubé č.p. 201. ⁷⁹
1870 Nový tabernákl	V roce 1870 byl pořízen nový tabernákl na oltáři pro uchovávání Nejsvětější svátosti v pašijovém týdnu. ⁸⁰
1871 Nátěr dveří pod kůrem	V roce 1871 byl proveden nový nátěr dveří pod kůrem. ⁸¹
1876 Oprava varhan	V roce 1876 varhanář Müller opravil varhany, za což obdržel 140 zl. ⁸²
1879	V roce 1879 byla provedena blíže neurčená oprava za 130 zl. ⁸³

⁷¹ SOKA Česká Lípa, AM Dubá, i.č. 95 Kronika města 1836-1935, pag. 8

⁷² SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 216 Zlomky farní agendy 1808-1849, kt. 15/25

⁷³ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 28 Kniha počtů kostelních 1840-1890, ukn 28/7

⁷⁴ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 217-227 Farní agenda 1850-1860, kt. 15/25

⁷⁵ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 28 Kniha počtů kostelních 1840-1890, ukn 28/7

⁷⁶ SOA Praha, ÚSVV, i.č. 2592 sign. XXVIII Patronální záležitosti kostelů kt. 279 (sign. XXVIII/67)

⁷⁷ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 125

⁷⁸ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 125

⁷⁹ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 126

⁸⁰ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 28 Kniha počtů kostelních 1840-1890, ukn 28/7

⁸¹ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 28 Kniha počtů kostelních 1840-1890, ukn 28/7

⁸² SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 28 Kniha počtů kostelních 1840-1890, ukn 28/7

⁸³ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 28 Kniha počtů kostelních 1840-1890, ukn 28/7

1880 Oprava ohradní zdi, bran a schodů	V roce 1880 proběhly větší stavební práce v exteriéru: Ohradní zeď byla dříve pokryta prejzy, které už ale byly rozlámány nebo chyběly, proto byla zeď od brány proti sakristii k bráně proti silnici do Deštné a odtud až k horní farní zahradě pokryta ostře pálenými cihlami se silným cementovým potěrem. Byly také opraveny a renovovány pilíře bran a železné brány natřeny třikrát černou fermežovou barvou. Stupně obou schodišť byly přeloženy a natřeny cementem. Práce za 366 zlatých 60 krejcarů rakouské měny prováděli zdejší zednický mistr Josef Goth a tesařský mistr Wilhelm Kreibich. ⁸⁴ Z jiného zdroje jsou práce datovány až do roku 1881. ⁸⁵
1884 Přemístění křtitelnice	1884 Křtitelnice stála původně na místě oltáře Nanebevzetí Panny Marie a byla přenesena do presbytáře na evangelijní stranu. To je však církevně nepřípustné, proto farář nechal před biskupskou vizitací roku 1884 křtitelnici opět z presbytáře odstranit a postavit vedle zmíněného mariánského oltáře na odpovídající cementový podstavec (<i>Unterbau</i>). ⁸⁶
1885 Zřícení malty z klenby	9. srpna 1885 hlásil patronátní komisař ústřední kanceláři, že z klenby kostela se při bohoslužbě zřítíl kus malty a roztrhl první lavici. Naštěstí tři zde sedící dívky byly jen lehce zraněny. Protože hrozí, že se z viditelné trhliny mohly uvolňovat další kusy, byla tato část kostela uzavřena laťovým hrazením. Jedna z dívek, desetiletá dcera pekařského mistra Keila byla zraněna na stehně tak, že si to vyžádalo delší léčení a náklady na lékaře dosáhly 30 zlatých. Protože otec dívky ulehl s plicní nemocí, byly majetkové poměry rodiny dosti neutěšené. Matka dívky proto prosila, aby výlohy na lékaře byly zaplacený z vrchnostenského důchodu, čemuž bylo vyhověno. 26. srpna škody prohlédl stavební ředitel valdštejnských panství a dle jeho pokynů provedl opravu stavitel Iregl ze Mšena. Byla opravena také trhlina na hlavním průčelí kostela a v pasu nad kruchtou. Patronátní komisař dále ústřední kanceláři sdělil, že trhlina na klenbě byly zřetelné už mnoho let a že snad mohly vzniknout požárem střechy. ⁸⁷ Ve farní kronice je událost též popsána: 9. srpna 1885 se zřítíl z klenby, a sice z pasu nad kazatelnou kus malty silný skoro jako ruka. Dopadl na první dubovou lavici před kazatelnou, kterou roztrhl. Odštípnutý kus lavice o váze více než 2 kg zranil dvě školní dívky sedící ve druhé lavici. Škody na kostelní klenbě si vyžádaly velké náklady, protože nemohlo být užito visuté lešení, ale muselo být k bližšímu prozkoumání a opravě postaveno masivní lešení, což trvalo 10 mužům 10 pracovních dní, stejně dlouho trvalo i bourání. Protože i presbytář měl mnohé trhliny, stavělo se pro opravu lešení podruhé, což si vyžádalo stejný náklad a čas. Celkové náklady pro tyto stavební práce byly 672 zlatých 41 krejcarů. ⁸⁸
1888 Oprava trhlín na průčelí	Podle vyprávění starších občanů se brzy po požáru v roce 1845 objevily na hlavním průčelí kostela zřetelné trhliny. Za příčinu se považovalo, že po výstavbě nového krovu nebyly obě věže – jak tomu bylo dříve – znovu spolu spojeny silnými železnými táhly. Protože se tyto trhliny nad vstupními dveřmi až nahoru ke střeše kostela v průběhu času stále rozšiřovaly, byly letos za použití pevného materiálu vyplněny cementem a omítnuty. K tomu bylo potřeba postavit velmi nákladné lešení. Při té příležitosti byly také římsy na tomto průčelí nově pokryty a opravena velmi poškozená a zřícením hrozící římsa na věži na straně k Deštné. Byla také na vícero místech opravena střecha a sanktusník nově natřen. Náklady byly 281 zl. 44 kr. a 177 zl. 1 kr. ⁸⁹

⁸⁴ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 135

⁸⁵ SOA Praha, ÚSVV, i.č. 2592, sign. XXVIII Patronátní záležitosti kostelů, kt. 275 (sign. XXVIII/211)

⁸⁶ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 28 Kniha počtů kostelních 1840-1890, ukn 28/7; DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 144

⁸⁷ SOA Praha, ÚSVV, i.č. 2592 sign. XXVIII Patronátní záležitosti kostelů kt. 276 (sign. XXVIII/313)

⁸⁸ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 148

⁸⁹ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 151

	Při vizitaci 15. června 1888 bylo shledáno, že je nutno restaurovat poškozený oltářní obraz na bočním oltáři sv. Jana Nepomuckého, ve zpodobnění chybí dřevěné mřížky a mají se natřít fermeží, proti průvanu je potřeba udělat druhé vnitřní dveře. ⁹⁰
1889 Oprava oltářního obrazu sv. Jana Nepomuckého	Oltářní obraz sv. Jana Nepomuckého byl působením slunce skrze zadní okno významně poškozený. Byl proto sejmut a předán nejprve sochaři a štafířovi Maxovi ze Sloupu. Ten na něj připevnil zezadu nové plátno. Poté ho akademický malíř a profesor Steffen z České Lípy zcela renovoval, takže má nyní hodnotu nového obrazu. Aby se zamezilo budoucími znehodnocování obrazu slunečními paprsky, bylo nahoru dozadu umístěno prkenné bednění. Dle knihy účtů dostal Steffen za opravu oltářního obrazu 125 zl. ⁹¹
1890 Zádveří u jižních dveří	Protože si už delší čas farníci stěžovali na silný průvan, bylo při bočním vchodu, kudy se nejvíce vchází a vychází, postaveno vysoké masivní zádveří, jehož dveře jsou samozavírací. Plán k němu navrhl profesor Steffen u příležitosti renovace obrazu sv. Jana a provedl ho zdejší truhlářský mistr Wenzl Kreibich. Náklady byly 227 zlatých. ⁹² Akce byla povolena vrchností už 20. srpna 1888. ⁹³
1894 Pořízení nových varhan do původní skříně	V roce 1894 byly pořízeny nové varhany. Varhany byly od svého vzniku podrobeny už mnoha opravám, což si vyžádalo velké náklady a byly opět ve velmi špatném stavu. Patronátní úřad pověřil provedením důkladné prohlídky renomovanou varhanářskou firmu Rejna & Černý z Prahy. Ta označila varhany za krajně poškozené, oprava by si vyžádala velké náklady a i tak by to byla zpackaná práce (<i>Patzwerk</i>), která by neměla dlouhé trvání. Firma se navíc zdráhala opravu přijmout, aby tím nepoškodila své dobré jméno. Předložila proto rozpočet na zcela nové zhotovení varhan s využitím varhanní skříně a pohledových píšťal a jen některých dřevěných vnitřních píšťal. Jinak mělo být vše uvnitř nově provedeno i nové vzdušnice a hrací stůl. ⁹⁴ Oprava varhan byla plánována už od roku 1892. 17. listopadu v této věci korespondoval patronátní úřad s ústřední kanceláří. Uváděl, že varhany jsou ve velmi špatném stavu, jedna klaviatura nemůže být vůbec k hraní užívána, vzdušnice jsou poškozené, některé rejstříky nefungují vůbec, některé jen málo. Také byl zmíněn pokyn okresního hejtmanství k postupnému přechodu na normální ladění varhan. Ve věci zpracování rozpočtu byl osloven pražský varhanář Schiffner. Rozpočet však nakonec připravila varhanářská firma Josef Rejna & Josef Černý z Prahy, byl ve výši 2096 zlatých. Po dalších jednáních firma slevila na 1900 zlatých. 6. prosince 1894 proběhla kolaudace varhan za přítomnosti dómského varhaníka Molitora z Litoměřic, okresního hejtmana, pana děkana a zástupce obce. Náklady 1900 zl. byly kryty státním dluhopisem. J. B. Molitor vydal 11. prosince 1894 dobrozdání, v němž hodnotí nové varhany po všech stránkách pozitivně – jsou provedeny kvalitně z dobrého materiálu, rejstříky jsou dobře zvoleny, intonace je zdařilá, jednotlivé hlasy se dobře hodí jak k sólové hře, tak k doprovodu zpěvu a interludiím během bohoslužby. ⁹⁵
1897 Socha Panny Marie Lurdské	V roce 1897 byla na náklady Ignaze Müllera, penzionovaného cestmistra a držitele stříbrného kříže s korunou za zásluhy, bydlicího v Dubé, pořízena 1 ½ m vysoká socha Panny Marie Lurdské. 15. srpna byla postavena na oltář Nanebevzetí Panny Marie. Pro tento oltář byl také pořízen nový konsekrovaný oltářní kámen z mramoru s relikvií sv. Celestýna, spodní část oltáře byla nově opravena, štafírována a zlacena,

⁹⁰ SOA Praha, ÚSVV, i.č. 2592 sign. XXVIII Patronátní záležitosti kostelů kt. 276 (sign. XXVIII/369)

⁹¹ SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 28 Kniha počtů kostelních 1840-1890, ukn 28/7

⁹² DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 153; SOKA Česká Lípa, FÚ Dubá, i.č. 28 Kniha počtů kostelních 1840-1890, ukn 28/7

⁹³ SOA Praha, ÚSVV, i.č. 2592 sign. XXVIII Patronátní záležitosti kostelů kt. 276 (sign. XXVIII/385)

⁹⁴ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 167

⁹⁵ SOA Praha, ÚSVV, i.č. 2592 sign. XXVIII Patronátní záležitosti kostelů kt. 277 (sign. XXVIII/477)

	byly zakoupeny i kovové svícny a vázy a různé textilie, což vše přišlo na 250 zlatých. Socha byla koupena v ateliéru Zambach ve Vídni. ⁹⁶
1898 Střecha a okna	27. června 1898 hlásí farní úřad nutnost oprav střechy a kostelních oken. Na střechu je potřeba 1300 tašek, 20 hřebenačů, 4 strychy vápna a 1 fůra písku, práce za 16 zl. Na oknech je potřeba vyměnit asi 80 tabulek, zvláště na kruchtě, aby nedošlo k poškození nových varhan. 18. července 1898 žádá proto patronátní úřad Doksy ústřední kancelář o povolení opravy střech patronátních budov a opravu kostelních oken. 21. července píše ředitelství panství, že dokeský sklenář Haas upozornil, že jde o větší opravu oken, kterou není možné provádět ze žebříku, ale z visutého lešení a odhadl ji na 300-400 zl. Stavební ředitelství v Mnichově Hradišti vypracovalo rozpočty a upozornilo 9. září, že náklady na sklenářskou práci jsou vyšší, protože okna jsou vysoká a je k nim obtížný přístup. Opět zdůraznilo, že oprava střechy a okna na kruchtě musí být provedena rychle, aby nedošlo k poškození varhan. Ústřední kancelář byla 27. září schválena oprava ve výši 245 zl. 50 kr., zmiňuje se však jen střecha a okno na kruchtě. ⁹⁷
1899 Nutné opravy na štítu	3. července 1899 ohlásil patronátní komisař Carl Teichl ústřední kanceláři, že na štítu hlavního průčelí (? <i>Portalgiebel</i>) a na střeše farní stodoly byly nutné opravné práce, které byly neodkladné. Zpracovány 2 rozpočty ve výši 283 zl. 95 kr., ale kostelní pokladna na to nemá. Komisař se tedy ptá, zda to má být placeno z patronátních peněz. 10. července to centrální kancelář povoleno. Rozpočty nejsou dochovány, takže charakter prací neznáme. ⁹⁸
1900 Zádveří s Božím hrobem u jižního vchodu	Už v roce 1890, kdy bylo realizováno zádveří u severních bočních dveří, přišel farář s plánem zřídit stejné i naproti u dveří, které se nikdy neotvírají a umístit do nich zcela nový Boží hrob, který by zde mohl stát trvale a být zavírán. Tento plán došel realizace v roce 1900, protože se našla dobrodinka (která chtěla zůstat v anonymitě) ochotná financovat zhotovení nového Božího hrobu. Zádveří provedl tentýž truhlářský mistr Wenzel Kreibich za 220 zlatých, Boží hrob zhotovil zdejší sochař Anton Prokop, jen tělo Krista a dvě větší anděly nechal zhotovit u sochaře Schmalzela v Gröden v Tyrolsku. Náklady na Boží hrob byly 530 zlatých. Boží hrob byl požehnan na Zelený čtvrtek. ⁹⁹
1901 Sloupy k Božím hrobu	V roce 1901 byly k zádveří s Božím hrobem pořízeny ještě dva sloupy a nad nimi zlacený nápis. Ty se při zavření Božího hrobu opět snímají a uklízejí dovnitř. Zhotovil je Anton Prokop za 128 korun. ¹⁰⁰
1902 Schválení opravy střechy	V srpnu 1902 schválena ústřední kanceláří oprava taškové střechy ve výši 314 korun 74 hal. ¹⁰¹ Zřejmě ale byla realizována až na přelomu let 1904 a 1905, pokud se nejednalo o jinou dílčí opravu.
1903 Sochy Srdce Ježíšova a Srdce Mariina	V roce 1903 věnovala Franziska Girtler z Horky č.p. 11 na oltář Bolestné Panny Marie dvě metr vysoké polychromované sochy, a sice Srdce Ježíšovo a Srdce Mariino. Přivezla je z Mnichova řádová představená z Doks. Cena byla 160 korun. ¹⁰²
1904-1905 Oprava střechy, dlažby a bleskosvodu	Na přelomu let 1904 a 1905 byla také opravena střecha, kostelní dlažba a očištěny oltáře. Byl obnoven poškozený bleskosvod s ponecháním části starého, náklady byly 224 korun. ¹⁰³
1905 Restaurování oltářních obrazů	V roce 1905 byly restaurovány dva oltářní obrazy. Akce nepodléhala schválení úřadů, protože obrazy nebyly považovány za umělecky hodnotné. Farář žádal patronátní úřad o schválení 28. března 1905, věc byla schválena 1. dubna. Na povolení se

⁹⁶ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 172

⁹⁷ SOA Praha, ÚSVV, i.č. 2592 sign. XXVIII Patronátní záležitosti kostelů kt. 278 (sign. XXVIII/609)

⁹⁸ SOA Praha, ÚSVV, i.č. 2592 sign. XXVIII Patronátní záležitosti kostelů kt. 278 (sign. XXVIII/627)

⁹⁹ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 177

¹⁰⁰ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 178

¹⁰¹ SOA Praha, ÚSVV, i.č. 2592 sign. XXVIII Patronátní záležitosti kostelů kt. 278 (sign. XXVIII/698)

¹⁰² DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 183

¹⁰³ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 188, 192

	<p>spěchalo, protože restaurátor Eysert měl v létě restaurovat fresku v kostele v Novém Boru, takže práci bylo nutné stihnout do té doby.¹⁰⁴</p> <p>Eberhard Eysert z Litoměřic restauroval v době od 26. dubna do 9. května oltářní obraz hlavního oltáře, restaurování bylo prováděno přímo v kostele. Sejmutí a znovuosazení obrazu bylo neobyčejně obtížné. Obraz je signován „Pinxit F.B. 1755“. Plátno bylo v nejlepším stavu, činovatní tkanina – cvilich (<i>ein zwillichartiges Gewebe</i>), na zadní straně vetkaný uprostřed obraz, oltářní nástavec s obrazem (sv. Eustach?) (<i>das rückwärts besehen in der Mitte ein eingewebtes Bild, einen Altaraufbau mit einem Bilde (st. Eustachius?) zeigt</i>). Dobová přemalba ponechala nápisové pásy andělů (<i>eine seinerzeitige Übermalung des Bildes ließ Spruchbänder von Engeln gehalten erkennen</i>). Některé postavy andělů byly, pokud to bylo možné, obnoveny. Barva byla popraskaná, a sice mušlovitě, částečně velmi uvolněná, zčásti také odloupaná. Honorář za restaurování byl jen 150 korun, za předchozí prohlídku, sejmutí a osazení obrazu a jiné práce 79 korun 12 haléřů, celkem 229 K 12 h. Současně byl restaurován stejným malířem i oltářní obraz Bolestné Panny Marie z bočního oltáře u kazatelny. Pochází od stejného malíře a ze stejného roku 1755. Má špatné plátno a byl už přemalován. Toto restaurování se uskutečnilo z dobroty restaurátora.¹⁰⁵</p>
1911-1912 Plánované vybičení kostela	<p>9. října 1911 hlásil farář Müller patronátnímu úřadu, jaké práce je potřeba na patronátních stavbách provést. Téměř všechny se týkaly areálu fary, jako poslední bod je však uvedeno vybičení kostela, u něž je poznamenáno, že je velmi nutné, bylo na to upozorňováno opakovaně a byla i přednesena osobně prosba jeho milosti patronu kostela. Z další korespondence datované v srpnu 1912 vyplývá, že byl vypracován rozpočet, který dosahoval výše 4223 korun 95 hal. V jakém rozsahu byly práce provedeny, však prameny nesdělují.¹⁰⁶</p>
1913 Plánované zabezpečení kostela	<p>Ve spisech fondu Památkový úřad Vídeň je dochován obal spisu z roku 1913, z něhož vyplývá, že kostel by potřeboval zabezpečení (<i>Sicherung</i>), spis samotný však není dochován, takže nevíme, čeho se zabezpečení týkalo a zda bylo v nějaké podobě realizováno.¹⁰⁷</p>
1917 Rekvizice zvonů	<p>V roce 1917 byly rekvírovány tři velké zvony. Byly sejmuty ze zvonové stolice a zvukovým oknem shozeny dolů. Celková hmotnost zvonů byla 1619 kg. První zvon pocházel z roku 1846, byl pořízen patronem hrabětem Christianem z Valdštejna a odlit zvonařem K. W. Paulem v České Lípě. Nesl vyobrazení Nejsvětější Trojice, laděn byl na tón G. Měl průměr 110 cm a výšku 90 cm. Druhý zvon také z roku 1846 odlitý K. W. Paulem, ale přelitý. Byl laděn na tón H a nesl vyobrazení Panny Marie. Průměr byl 95 cm a výška 70 cm. Třetí zvon byl odlit stejným zvonařem, průměr byl 60 cm a výška 30 cm, nesl obraz sv. Kříže a byl laděn na tón D.¹⁰⁸</p>
1919 Pokrytí střechy	<p>V roce 1919 byla nově pokryta střecha kostela, práci prováděl pokrývačský mistr Bothe z Mimoně. Byly použity i staré tašky, za nové bylo zapláceno 17.000 korun.¹⁰⁹</p>
1921 Obraz Panny Marie Pomocné Zřízení elektrického osvětlení	<p>V roce 1921 byl panem Richterem z Dubé kostelu věnován obraz Panny Marie Pomocné a zavěšen na zeď vedle oltáře Bolestné Panny Marie.</p> <p>Téhož roku bylo z výtěžku sbírky pořízeno elektrické osvětlení. Sbírkou vynesla 7000 korun, dalších 1500 přidal patron kostela hrabě Adolf z Valdštejna. Světlo rozzářilo kostel poprvé na Vánoce. Ve velkém lustru bylo 36 žárovek, v malém 24, na oltáři okolo krucifixu nad tabernáklem 30 žároviček, krom toho ještě 4 velké lampy. Na kůru jsou 3 velké lampy. Práce prováděla firma AEG Union z Liberce.¹¹⁰</p>
1922 Nové zvony	<p>V roce 1922 byly pořízeny nové zvony jako náhrada za zvony rekvírované v 1. světové válce. Ze sbírky a zvonového fondu byl zajištěn první zvon, a sice malý.</p>

¹⁰⁴ SOA Praha, ÚSVV, i.č. 2592 sign. XXVIII Patronátní záležitosti kostelů kt. 278 (sign. XXVIII/767)

¹⁰⁵ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 185

¹⁰⁶ SOA Praha, ÚSVV 1909-1945, i.č. 2781 sign. XV-3b-1 Různé opravy kostelů, kt. 586

¹⁰⁷ NA Praha, PÚ/R, kt. 15

¹⁰⁸ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 212-213

¹⁰⁹ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 219

¹¹⁰ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 222

	Druhý zvon, střední, koupil ze svého hoteliér Adolf Bartonitz z Chomutova, rodák z Dubé. Nedostatek peněz neumožnil pořídit zvony v původní velikosti. Zvony byly objednány u firmy Herold v Chomutově. Malý vážil 175 kg a střední 310 kg. Zvony byly vytaženy na zvonici vnitřkem, k čemuž bylo postaveno lešení. Malý zvon, jeho transport a instalace stály 10.000 korun. Cenu středního zvonu nechtěl dárce sdělit, ale mohla být asi 16.000 korun. Malý zvon nesl obraz sv. Josefa s nápisem „Hl. Josef, bitte für uns.“ (Sv. Josefe, pros za nás.) Střední zvon nesl obraz Panny Marie a věnování rodiny Bartonitz. Byly také zakoupeny zcela nové provazy, a to v takové délce, že dosahovaly až do přízemí zvonice, takže bylo možné zvonit z přízemí a nebylo už nutné kvůli každému zvonění vystoupat na zvonici. ¹¹¹
1923 Obnova poškozené římsy	V roce 1923 byly nově zhotoveny zřícené části římsy. ¹¹² Oprav si povšiml též památkový úřad a 25. srpna 1923 psal farnímu úřadu a patronátnímu úřadu, že kostel je cennou památkou a opravy vyžadují odborný dohled. Na to patronátní úřad 6. září odpověděl, že došlo ke zřícení římsy na třech místech a tato byla následně opravena. ¹¹³
1924 Rozšíření elektrického osvětlení	V roce 1924 bylo rozšířeno elektrické osvětlení na hlavním oltáři, zřízen světelný věnec na oltáři Početí Panny Marie, provedeno osvětlení schodů na kruchtě a také osvětlení betléma a Božího hrobu. ¹¹⁴
1926 Socha Srdce Ježíšova	V roce 1926 byla dárkyní pořízena nová socha Srdce Ježíšova v životní velikosti, zhotovená mnichovskou uměleckou školou. Socha byla postavena na oltář Bolestné Panny Marie. Stála přes 2000 korun. ¹¹⁵
1928 Obraz sv. Terezie	V roce 1928 byl dobrodinci pořízen obraz sv. Terezie a pověšen na prázdnou zeď proti misijnímu kříži. ¹¹⁶
1929 Obnova sanktusníku	V roce 1929 vichřice zničila sanktusník, jehož dřevo už bylo ve špatném stavu. Byl proto postaven nový, což si vyžádalo mnoho času a peněz. Náklady byly přes 10.000 korun. ¹¹⁷
1933 Vykácení kaštanů kolem kostela	V roce 1933 byly vykáceny vysoké staré kaštaný kolem kostela a nově vysázeny stromy nižšího vzrůstu. ¹¹⁸
1936 Oprava oken Plánování celkové opravy	V roce 1936 nechala patronka kostela na své náklady opravit okna, v nichž povážlivý počet terčíků byl už poškozen. Byly vsazeny do nového olova. Náklady byly 12.000 korun. ¹¹⁹ Patronka kostela nechala zhotovit i rozpočty (od více stavitelů) na celkovou opravu kostela, které dosáhly výše kolem 160.000 korun. Protože zanedbaný stav kostela nebyl její vinou a vznikl za předchozího majitele panství, žádala o státní subvenci. Památkový úřad konstatoval, že rozpočty řeší opravu různým způsobem a věc je potřeba důkladněji posoudit na místě, což stačí na jaře příštího roku, protože v tomto roce se s opravami nezačne. Rovnou však odmítl betonové krytí ohradní zdi. ¹²⁰
1937 Úprava elektroinstalace	V roce 1937 bylo předěláno elektrické osvětlení v kostele, všechny dráty byly nově vedeny v olověných trubičkách, aby se zamezilo nebezpečí požáru. ¹²¹
1938 Oprava oken a	Šetření k opravě kostela plánované už v roce 1936 bylo konáno až 7. března 1938. Konstatovalo se při něm, že fasádní omítka je natolik sešlá, zvláště na jižní straně, že

¹¹¹ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 223

¹¹² DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 226

¹¹³ NA Praha, SPS, i.č. 229 Místa – Dubá, kt. 151

¹¹⁴ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 227

¹¹⁵ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 230

¹¹⁶ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 230

¹¹⁷ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 232

¹¹⁸ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 237

¹¹⁹ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 242

¹²⁰ NA Praha, SPS, i.č. 229 Místa – Dubá, kt. 151

¹²¹ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 243

žaluziových oken věže	je nutná obnova nejméně v rozsahu 50%. Také kamenné desky v okenních parapetech (v protokolu nazývané „podokenníky“) bylo na jižní straně nutné u dvou oken zcela vyměnit. Průčelní zeď kostela vykazovala trhliny odshora až dolů a bylo navrženo ji stáhnout kleštinami na třech místech. Pískovcové schody u hlavního vchodu byly natolik vyšlapány, že byla navržena jejich výměna, schody u západního vchodu se měly rozebrat a znovu sestavit. Na plechem pobitých dveřích na severu a západě měl být prožraný plech vyměněn. Vyšlapaná cihelná dlažba při vstupu na kůr se měla nahradit betonovou. ¹²² Jak vyplývá z dalšího (viz níže), k opravě však nedošlo. K roku 1938 ale farní kronika uvádí opět nové zhotovení oken na náklady patronky, stejně tak žaluziových oken na zvonici. Další potřebné opravy však byly stále ve stadiu příprav. ¹²³
1940 Padající omítka	V roce 1940 byl hlavní vstup do kostela úředně uzavřen kvůli padající omítce. Po odstranění nejnnutnějšího byl opět otevřen. Potřebné opravy na kostele a faře však nebyly kvůli všeobecným poměrům a nedostatku pracovních sil a materiálu provedeny. ¹²⁴
1945 Poškození kostela bombardováním	Na konci války kostel, který byl ve velmi zanedbaném stavu už z předchozího období, utrpěl další škody. Detonace způsobené bombardováním poškodily především střechu a okna, dále však byla narušena i stabilita kostela. Celková oprava kostela byla tématem pro další tři desetiletí (viz níže).
Pováleční administrátoři farnosti	V srpnu 1945 odešel do Německa děkan Christian Storm, administrátorem farnosti byl jmenován Michael Raab, farář v Bořejově. V roce 1946 přišel do Dubé jako nový administrátor Karel Petržílek, který spravoval také farnosti Tuháň a Deštnou. V roce 1951 přišel na jeho místo Václav Červinka. Od roku 1962 byly z Dubé spravovány i farnosti Medonosy, Tuháň a Deštná. ¹²⁵
1947-1951 Snahy o opravu kostela	19. března 1947 se administrátor Karel Petržílek obrátil na Fond národní obnovy s prosbou o pomoc. Uvádí doslova „Mám zde kostel velmi sešlý a otřesy bomb zdívo má značné trhliny. Nutně potřebuje opravy, aby se zabránilo nejhoršímu.“ Žádal o radu, kam se obrátit, kde získat subvenci. 24. dubna 1947 se konalo komisionální šetření se zástupcem ONV v Dubé a stavebního znalce ing. Jana Tichého. V protokolu byla konstatována především tašková krytina ve velmi špatném stavu, stopy zatékání byly patrné i na mnoha místech na klenbách. Na lodi zcela chyběly okapy, na presbytáři a oratořích byly zrezivělé a chyběly částečně. U 9 velkých oken lodi a presbytáře chyběly na některých místech olověné příčky a některé tabulky. Při jejich opravě bylo nutné zároveň kompletně vyměnit ochranné pletivo na vnější straně. Na okenních parapetech byly zvětralé kamenné desky, resp. prejzový kryt užitý v minulosti místo desek. V průčelí byla trhlina od základu až do štítu, navrhovalo se proto stažení kleštinami na dvou místech. Menší trhliny byly i v klenbě na kůru, na třech místech lodi, v presbytáři a oratořích. V interiéru bylo nutné obnovit omítky, poškozené a opadané kvůli zatékání (zvláště v severní oratoři). Rozpočty dosud nebyly zpracovány, proto byl při šetření proveden jen hrubý odhad pro jednotlivé práce: oprava střechy 100 tis., obnova okapů 60 tis., oprava oken 40 tis., stažení a oprava trhlín 70 tis., obnova vnitřních omítek, pletiva na oknech, oplechování vnitřních parapetů a odvod vody 30 tis., doplnění střešních oken a oprava dřevěných žaluzií 10 tis., oprava ohradní zdi 50 tis., celkem tedy 360 tis. korun. Jelikož patronát kostela konfiskací velkostatku zanikl, bylo navrženo, aby opravu financoval Národní pozemkový fond. 14. května 1947 se zemský národní výbor dotázal Státního památkového úřadu na možnost subvence. Rozpočet na opravu byl vyhotoven teprve 13. října 1947 architektem Josefem Frýdou, stavitelem v Praze – Liboci. Dosahoval výše 704.334,- korun, přičemž je však nutné podotknout, že z toho 528.525,- připadlo na opravu fasádních omítek, která

¹²² NA Praha, SPS, i.č. 229 Místa – Dubá, kt. 151¹²³ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 244¹²⁴ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 247¹²⁵ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 246

	<p>při výše uvedeném jednání nebyla vůbec zmíněna. (I s opravou fary byla částka celkem 845.374,- korun.)</p> <p>10. prosince 1947 reagoval administrátor Karel Petržílek na dopis Státního památkového úřadu, který není dochován. V něm opět popisoval ubohý stav kostela, který shrnul slovy „Krátko řečeno, není to kostel, ale chlév, horší asi než onen Betlemský“. Zdůraznil, že škody se odkládáním opravy stále zhoršují. Od jara sháněl v okolí stavitele pro zhotovení rozpočtu, ale bezvýsledně, proto nechal až na podzim zhotovit rozpočet od stavitele Frýdy v Praze, který ovšem nezahrnoval vůbec opravu střechy. Tento měsíc má firma Dressler opravit okna nákladem 17.543 korun, což bylo hrazeno z části z kostelních sbírek, z větší části však z vlastních úspor administrátora. Žádal Státní památkový úřad, aby vymohl zařazení do oprav válečných škod pro rok 1948. Státní památkový úřad odkázal administrátora na zemský národní výbor, který měl na starosti kostely se zaniklým patronátem. Uvedl i možnost poskytnutí subvence z úvěru na ochranu památek, upozornil však, že subvencí je možno hradit jen část nákladů, cca třetinu. Zdůraznil také nutnost brzkého zhotovení rozpočtu na opravu střechy a klempířských prvků.</p> <p>17. června 1948 se administrátor Petržílek opět obrátil na Státní památkový úřad a žádal o doporučení subvence z ministerstva školství. Přiložil podrobný rozpočet, opět od stavitele Frýdy, ve výši 1.555.554,- korun. Státní památkový úřad vykonal 30. července 1948 prohlídku na místě a vydal o den později stanovisko k předloženému rozpočtu. Dle něj se měly vadné omítky otlouct, spáry vyškrábat a znovu omítnout maltou z dokonale vyleželého vápna a říčního písku se zcela nepatrnou přísadou cementu. Veškeré architektonické články měly být přesně dodrženy, staré omítky zachovány. Opravené omítky nesměly být natírány, barveny, ani pačokovány. Kamenné prvky měly být očištěny rýžovými kartáči a vyspraveny umělým kamenem, taktéž schody (větší vysprávky z přírodního kamene). Chodník od schodů k bočnímu vchodu měl být proveden z kamene nikoliv z betonu. Sítě do oken byly označeny za estetickou závadu a neměly být realizovány. Hlavní římsa měla být kryta taškami, nikoliv plechem, stejně tak okenní parapety měly zůstat bez oplechování. Střešní krytina měla být dvojíta tašková (přeložená a doplněná). Zdůrazněna byla nutnost zhotovení okapového chodníčku kolem kostela z přírodního kamene. Úřad byl ochoten podpořit přidělení subvence na rok 1949 (bylo nutno zažádat v lednu 1949), zdůraznil velkou hodnotu kostela.</p> <p>Zemský národní výbor zařadil kostel 13. srpna 1948 do stavební obnovy</p> <p>Administrátor farnosti zažádal tedy 3. ledna 1949 o subvenci na opravu. 16. února zaslal také aktuální fotografie kostela. Státní památkový úřad sdělil, že doporučí subvenci na opravu střechy (tzn. práce pokrývačské a klempířské) a sklenářské práce, kdežto oprava omítek měla být provedena až v druhé etapě. Rozpočet redukován na výše uvedené práce dosahoval částky 417.535,- korun.</p> <p>Na opravu kostela byla navržena subvence ve výši 140.000,- korun, což dle konstatování administrátora „jest to jako kapka do moře. Avšak nejsrdečnější díky i za takovou kapku.“ Za danou částku nebylo možné provést ani opravu střechy a oken. Obracel se tedy na Státní památkový úřad s prosbou, aby byl kostel zařazen do rámce krajské obnovy, čímž by bylo možné dosáhnout vyšší podpory. Protože podmínkou udělení subvence bylo provedení opravy ve výši cca 420 tis. do konce října 1948, nebyla oprava vůbec realizována (nepodařilo se sehnat další finanční prostředky). Pro další rok byla přislíbena pomoc Krajského národního výboru v Liberci.</p> <p>29. dubna 1949 byla ministerstvem školství, věd a umění opět povolena subvence na opravu válečných škod ve výši 140 tis. korun, ale 5. listopadu 1949 Státní památkový úřad navrhl její zrušení, protože stavebník oznámil, že práce nebyly provedeny pro nedostatek stavebního materiálu a pracovních sil. Kostel tak tedy opět zůstal bez opravy.</p> <p>Na snahy o opravu navázal nový administrátor Václav Červinka. Oprava byla zařazena na rok 1952. proto si v červnu 1951 vyžádal doporučení Státního památkového úřadu. V červenci se pak úřadu dotazoval, zda by bylo možné při</p>
--	---

	<p>obnově užít tašky esovky z Hrochova Týnce. Památkový úřad však ve svém stanovisku z 10. září s výměnou krytiny za esovky nesouhlasil. Z blíže neznámých důvodů ani v roce 1952 k opravám nedošlo.¹²⁶</p>
1955 Oprava střechy	<p>V roce 1955 byla opravena střecha, byla položena zcela nová dvojité tašková krytina. Opravu provedl Okresní stavební podnik Doksy, náklad byl 167.600 korun (uhrazen ze státního příspěvku KNV v Liberci). Oprava byla prováděna od února do června 1955.¹²⁷</p> <p>Kromě výměny střešní krytiny nebylo v tomto roce, ale ani v dalších letech provedeno zřejmě na potřebných opravách nic.</p>
1973-1974 Projekt na opravu	<p>V září 1973 vypracoval Antonín Žuja technickou zprávu, v níž konstatuje, že kostel nese známky poškození silnými detonacemi způsobenými bombardováním. Domníval se, že celá konstrukce vazby byla detonacemi nadzdvihnuta a opět dosedla zpět, čímž ale došlo k narušení půdního zdiva. Některé spodní trámy se vyhnuly, některá ocelová táhla byla volná.</p> <p>A. Žuja zároveň vypracoval plánovou dokumentaci kostela, zahrnující krov, nárysy fasád a půdorysný obrys. Prof. Ing. Dr. Josef Wünsch, DrSc. následně v roce 1974 vypracoval návrh sanace nosných zdí. Kostel navrhoval stáhnout kabely předpínací oceli profilu 4,5 mm. Kabely měly být dva, jeden měl stahovat zdivo presbytáře a na obou koncích měl být zaveden do interiéru, kde měl být ukotven po obou stranách vítězného oblouku. Druhý měl stahovat zdivo lodi a být kotven na vnější straně obvodových zdí po obou stranách klenbových patek vítězného oblouku. Kotevní desky měly být skryty pod omítkou.¹²⁸</p> <p>Kostel byl zřejmě brzy poté opraven, protože v Uměleckých památkách Čech (z roku 1977) už je popisován jako opravený (viz níže).</p>
1977 Umělecké památky Čech	<p>V roce 1977 byl kostel v Uměleckých památkách Čech popsán takto:</p> <p>Kostel Nalezení (též Povýšení) sv. Kříže – barok., z l. 1744-1760, postav. nákladem hr. Frant. Karla Rudolfa Sweert-Sporcka architektem kostela v Konojedech (okruh K. I. Dienzenhofera, A. Lurago ?). Báně věží shořely r. 1845, kostel poškozen bombardováním r. 1945 a oprav. – Jednolod., obdél., s půlkruh. uzavř. presbytářem, po jehož stranách obdél. prostory sakristie a komory s oratořemi v patře. Záp. průčelí dynamicky konvex-konkáv. zprohýbáno mezi dvěma nakoso postav. věžemi, krytými jehlany; členěno pilastry a nikami, uprostřed pravouhlý portál a okno půlkruh. uzavřené s přepásanou šambránou; trojúhel. ukončený štít s čtyřlístým oknem. Boč. stěny zevně jednoduché, člen. jen dvojicemi pilastrů na vysokých soklech a vysokými, půlkruh. uzavřenými okny s šambránami s klenákem a pásy. – Uvnitř člení stěny mohutné trojboké pilíře s představenými čtvrtsloupy vpředu a pilastry na bocích, nesoucí mohutné úseky bohatě profil. zalamovaného kladí. Loď sklen. třemi poli val. klenby s lunetami do pásů, presbytář jedním polem a konchou; boč. prostory mezi pilíři sklen. napříč v zestupnou val. klenbou. Kruchta na dvou kamen. svazkových sloupcích a 3 arkádách, mírně konvexně vypjatá do lodi. – Zařízení jednotné rokok. z doby kol. r. 1755, od Fr. Adámka a J. Chládky: hlavní oltář rámový, sign. vzadu ve svatostánku „Joannes Cladek Pilthauer 1755 r.“, obraz sign. FB 1755“ (Balko?), po stranách nad brankami sochy sv. Petra a Pavla (oltář štafíroval r. 1821 A. Heller). Dva boč. oltáře a kazatelna asi dílem Fr. Adámka; vpravo oltář sv. Jana Nep. se součas. obrazem a sochami sv. Jana Ev. a Jana Křt., na oltáři milostný obraz P. Marie v bohatém rokok. rámu – patrně kopie některé byzantské Madony. Vlevo oltář P. Marie Bolestné s obrazem Piety sign. „FB pinxit 1755“, po stranách sochy sv. Filipa Benitia a Juliany Falconieri, zakladatelů servitů (viz Konojedy). Na kazatelně na amboně sochy 2 evangelistů, na stříšce čtyř. Církev. otců, nejvýše Kristus. – Proti kazatelně na triumf. oblouku obraz Nanebevzetí P. Marie v rozvilinovém rámci, pův. obraz hlav. oltáře kostela Nanebevzetí P. Marie, od F. J. Richtera z Čes. Lípy z r. 1729; pod obrazem barok. kamen. křtitelnice, výrazné dílo, se</p>

¹²⁶ NA Praha, SPS, i.č. 229 Místa – Dubá, kt. 151

¹²⁷ DA Litoměřice, Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955, pag. 247

¹²⁸ Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci, plánový archiv, sign. Z 1680

	<p>sochou sv. Jana Křt. jako chlapečka, ukazujícího na beránka, na soklu reliér Kázání sv. Jana Křt. na poušti; příklop dřev. se sousoším Křtu Kristova ze 40. l. 18. stol. Varhany s bohatstvím andílků, patrně rovněž z Adámkovy dílny kol r. 1755, postav. r. 1788 řezbářem Katzerem z Králík. Křížová cesta od A. Ungermanna z r. 1810; obraz sv. Antonína Pad. od E. Svobody z r. 1834, obrazy Neposvrněného Početí P. Marie, sv. Aloise, Krista na hoře Olivetské od malíře Steffena z r. 1869. Kolem kostela hřbitov se součas. zdí, s branami a mřížemi, nad pilíři pyramidy, po sev. straně představeno součas. malé schodiště se sochami sv. Václava a Ludmily.¹²⁹</p>

¹²⁹ Poche, Emanuel a kol.: Umělecké památky Čech 1, Praha 1977, s. 330-331

PRAMENY**Národní archiv Praha (NA Praha)**Archiv pražského arcibiskupství I (APA I)

i.č. 3057 Recepta 1743 I-II, kt. 1281

Památkový úřad Vídeň (PÚ/R)

kt. 15 (Dubá)

Státní památková správa (SPS)

i.č. 229 Místa – Dubá, kt. 151

Státní oblastní archiv Praha (SOA Praha)Krajský úřad Mladá Boleslav (KÚ Mladá Boleslav)

sign. Pub 62, 1845, kt. 560

i.č. 483 6/8 Dobrovice, Dětenice, Držkov, Dubá kt. 1173

Ústřední správa valdštejnských velkostatků (ÚSVV)

i.č. 2575 Úřední zprávy a jejich vyřízení 1828-1846, kt. 112-113

i.č. 2592 sign. XXVIII Patronátní záležitosti kostelů kt. 275-279

i.č. 39803 Patronát Doksy, kt. 1736

Ústřední správa valdštejnských velkostatků (ÚSVV) 1909-1945

i.č. 2781 sign. XV-3b-1 Různé opravy kostelů, kt. 586

Státní okresní archiv Česká Lípa (SOkA Česká Lípa)Archiv města Dubá (AM Dubá)

i.č. 95 Kronika města 1836-1935

Farní úřad Dubá (FÚ Dubá)

i.č. 26 Kniha počtů kostelních 1722-1790 ukn 26/6

i.č. 27 Kniha počtů kostelních 1791-1839, ukn 27/7

i.č. 28 Kniha počtů kostelních 1840-1890, ukn 28/7

i.č. 216 Zlomky farní agendy 1808-1849, kt. 15/25

i.č. 217-227 Farní agenda 1850-1860, kt. 15/25

Archiv Národního muzea (ANM)Sbírka G (Eichlerova)

kt. 5 (Nový Berštein)

Sbírka rukopisů (rkp)

i.č. 337 Wahner A.: Sammlung alter und neuer Nachrichten betreffend die Kirschbezirke und derselben Gotteshäuser im Bunzlauer Kreise

Diecézní archiv Litoměřice (DA LT)

Archivy far I – Dubá

Pamětnice farního úřadu Dubá 1652-1955

Knihovna Národní kulturní památky Hospitalu Kuks

sign. 6990- 6994 (Kalendářové zápisy hofmistra T. A. Seemana 1743-1747)

(Za ochotné poskytnutí fotografií originálu a rozpracované edice děkujeme V. Prchalovi a J. Kubešovi z Univerzity Pardubice, Fakulty filozofické.)

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci

plánový archiv, sign. Z 1680

PLÁNY**A. Celkové a katastrální**

1764-1768, rektifikace 1780-83: 1. (josefské) vojenské mapování, 1:28.800 [© 1st Military Survey, Section No. 41, Austrian State Archive/Military Archive, Vienna, © Laboratoř geoinformatiky Univerzita J.E. Purkyně - <http://www.geolab.cz>, © Ministerstvo životního prostředí ČR - <http://www.env.cz>]

1816: Plán panství Nový Berštejn, grafické měřítko – vídeňské sáhy [SOA Praha, Rodinný archiv Valdštejnů, i.č. 4842]

1843: Indikační skica stabilního katastru, 1:2880 [Národní archiv Praha, Indikační skici, sign. Bo 91]

1843, rektifikace 1877: Originální mapa stabilního katastru, 1:2880 [Ústřední archiv zeměměřictví a katastru Praha, sign. OR 1110]

1843: Císařský povinný otisk stabilního katastru, 1:2880 [ÚAZK Praha, sign. 1579]

B. Plány objektu

kolem 1920: Půdorysná skica kostela a areálu fary, 1:1000 [SOA Praha, ÚSVV, i.č. 39803, kt. 1736]

IKONOGRAFIE**A. Exteriér:**

kolem r. 1900: Pohlednice kostela, pohled od Z, [www.fotohistorie.cz]

1910: Pohlednice Kostelní ulice (v pozadí kostel od SV), [www.vencovypindy.blogspot.com]

kolem r. 1920: Pohlednice Dubé, zachycující část kostela od JZ, [www.fotohistorie.cz]

1935: Schodiště před severním vstupem, [www.vencovypindy.blogspot.com]

kolem r. 1920: Okénková pohlednice, jeden z motivů hlavní průčelí kostela [www.sberatelstvi.cz]

1936: Schodiště před bočním vstupem, [NPÚ GnŘ, fotografická sbírka, i.č. F 52.989]

1938: Kostel od Z, [NPÚ GnŘ, fotografická sbírka, i.č. F 52.988]

1938: Detaily hlavního průčelí, [NPÚ GnŘ, fotografická sbírka, i.č. 166.107, 166.108]

1941: Pohled na kostel od SV, [NA Praha, SPS, kt. 151]

1948: Soubor fotodokumentace exteriéru kostela (13 fotografií) [NA Praha, SPS, kt. 151]

1963: Kostel od SV [NPÚ ÚOP v Liberci, č. neg. 13597]

1970: Část hlavního průčelí, [NPÚ ÚOP v Liberci, č. neg. 41678]

s.d. (asi konec 60. let 20. stol.): Soubor fotografií exteriéru kostela [NPÚ ÚOP v Liberci, foto č. F 519, F 520, F 521]

s.d. (asi poč. 70. let 20. století): Soubor fotografií exteriéru kostela [NPÚ ÚOP v Liberci, foto č. F 780, F 782, F 783, F 784, F 791, F 795, F 838]

B. Interiér a mobiliář:

1933: Průhled kostelem k oltáři [VMG ND-8426; NPÚ GnŘ, fotografická sbírka, i.č. F 44936]

s.d. (před 1945): Pohled na kruchtu a varhany, bez data, [NPÚ GnŘ, fotografická sbírka, i.č. F 52.992]

s.d. (před 1945): Křtitelnice [NPÚ GnŘ, fotografická sbírka, i.č. F 44.938]

LITERATURA

Bernau, Friedrich: Heimatkunde des politischen Bezirkes Dauba, Dauba 1888

Buriánková, Michaela: Barokní šlechtic a jeho právní poradci. Na příkladě sporu mezi Annou Kateřinou Swérts-Sporck a Kristýnou Alžbětou z Obornitz (1739-1743), *Theatrum historiae* 9/2011, s. 147-159

Encyklopedie architektů, stavitelů, zedníků a kameníků v Čechách, Praha 2004

Kuča, Karel: Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, 1. díl, Praha 1996

Nová, Eliška – Nový, Miroslav: Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Konojedech - stavební historie a ikonografie.

In: Filip Leubner – Pozdní baroko na Lužické Nise. Liberec 2015, s. 104-128

Poche, Emanuel a kol.: Umělecké památky Čech 1, Praha 1977

Prchal, Vítězslav: Sídlo a jeho pán. Rezidenční strategie hraběte Františka Karla Swéerts-Sporcka ve druhé

čtvrtině 18. století, Theatrum historiae 9/2011, s. 45-78